

LAISVOJI LIETUVA

Lietuvių savaitraštis
Lėidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjūdį
3157 So. Emerald Ave.
Chicago 16, Ill.
Victory 2-4372.

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

FREE LITHUANIA

Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian
Regeneration Association
3157 So. Emerald Ave.
Chicago 16, Ill.
Victory 2-4372.

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

Laisvoji Lietuva

IX metal

Kaina 10 c.

Ketvirtadienis, gegužės (May) 27 d. 1954 m.

Kaina 10 c.

Nr. 21 (194)

KAS NAUJO ŽENEVOJE?

JURGIS VOLDEMARAS

Paskutinių dienų įvykiai Ženevoje rodo, kad amerikiečių politika šioje šaltojo karo arenoje jokio pralaimėjimo neturėjo, kaip kad kai kurie sluogsniai Amerikoje ir užsienyje bandė primesti Valstybės Sekretoriui Dulles. — Anaipol, įvykių raida rodo, jog Dulles pirmasis suprato, kad komunistų frontas derybas vilkins be galo, kad kaip galima ilgiau sutrukdžius Vakarams organizuoti bendrą ginkluotą pasipriešinimą Indo-Kinijoje ir bendrai Pietų Azijoje. Dulles išvykimas iš Ženevos parodė anglams ir prancūzams, kad jie neturi kitos išeities, kaip kad sutikti su amerikiečių politika, arba visiškai kapituliuoti prieš komunistų bloką. Molotovas sulaužė praėjo penktadienio nutarimą ir iš naujo pradėjo reikalauti, kad pirma būtų pasiektas politinis susitarimas, o tik paskui paliaubos. Prieš tų Molotovo reikalavimą griežtai pasipriešino

anglai ir prancūzai. Edenas skubiai išvyko į Londoną pasitarti su Churchill'u, ir antradienį, grįžęs Ženevon, pareiškė, kad jei laike dviejų savaitių komunistai neparodys noro susitarti, britai konferenciją apleis.

Prieš laikinai apleisdamas konferenciją, Edenas gana griežtai išpėjo komunistus, kad jie nemanytų, jog tarp anglų ir amerikiečių yra skilimas Azijos klausimu. Nepasiekus susitarimo, britai ir amerikiečiai parodys vieną pasipriešinimą prieš tolimesnę agresiją Azijoje. Prancūzai irgi neparodo, jog jie pasirengę priimti bet kokias sąlygas, kad tik užbaigtų šį ilgą ir nuostolingą karą. Atrodo, kad visi šie faktai reikšia ne ką kitą, kad anksčiau ar vėliau Vakarai turės priimti Dulles planą ir pradėti bendro fronto organizavimą. Tikriausia tuo keliu jau ir dabar einama.

Pavojus Centralinėje Amerikoje

Kaip plačiai plinta komunizmo vėžys, aiškiai parodo Gvatemalos pavyzdys. Paskutinių dienų įvykiai Gvatemaloje užalermavo Ameriką nemažiau, kaip Indo-Kinijos nepasisekimai. Mat, tai yra pačioje Amerikos paonoštyje ir, jeigu tik pasisektų komunistam ten įrengti savo prietiki, Amerika atsidurtų didelę grėsmę.

Komunistų infiltracija šioje valstybėje prasidėjo prieš kelis metus, kai jų remiamas kap. Jakobo Arbenz tapo išrinktas prezidentu. Arbenz pats būdamas kairiųjų pažiūrų ir dalinai nuo jų priklausydamas, jiems krašte davė visišką laisvę. Nors komunistų partija Gvatemaloje skaitoma negausi, bet labai disciplinuota. Ji sugebėjo infiltruoti ir faktinai perimti ir savo rankas darbo unitas ir įvairius valdžios departamentus. Amerikos spauda jau senokai susirūpinusi šaukė, kad Valstybės Departamentas snaudžia Gvatemalos atžvilgiu. Prieš kurį laiką spaudoje skaitėme, kad

Amerikos instruktoriai modernizuoja Gvatemalos kariuomenę ir padeda jai ginkluotis, kada krastis jau yra dalinai komunistų kontrolėje.

Šiomis dienomis į Gvatemalą atplaukė lenkų laivas, atveždama tikrą ginklų kiekį. Aišku, jog tie ginklai skirti komunistų partijai, kuri rengiasi galutinai perimti kraštą ir savo rankas. Amerikiečiai griežtai užprotestavo, bet Gvatemalos vyriausybė atsakė, jog tai jos vidaus reikalas.

Užalermuota Amerikos vyriausybė skubiai oro keliu pasiuntė Gvatemalos kaimynėms Hondurasui ir Nicaraguo įvairių ginklų, savitarpinės pagalbos pakto rėmuose. Iš Washingtono pranešama, kad tokių siuntų oro keliu bus daugiau, ir viskas, kaip atrodo, daroma labai skubiai. Negali būti jokio klausimo, kad Amerikos vyriausybė padarys viską, kad tik sustabdytų ir pašalintų komunizmo pavojų šiame kontinente.

Vyriausias Teismas panaikino segregaciją

Praeitą savaitę Amerikos Jungtinių Valstybių Teismas vienbalsiai nutarė panaikinti Amerikos mokyklose baltųjų ir juodųjų segregaciją. Kaip žinome, ligi šiol kai kuriose valstybėse, ypač pietuose, veikė įstatymai, kurie draudė negram siųsti savo vaikus į baltųjų mokyklas. Aišku, jog tas Amerikoj didino rasinę neapykantą ir tik tarnavo prieš propagandai. Šį teismo sprendimą didžioji Amerikos spauda sutiko labai pa-

lankiai. Kaikurie laikraščiai didelėm raidėm rašė, jog tai smūgis komunistų agitatoriams, su kuo negalima nesutikti. Praeitą antadienį, geg. 24 d., Vyr. Teismas dar praplėtė savo nutarimą, suteikdamas juodiesiems teisę laukti kai kuriuos pietinių valstybių kaledžius, parkus bei golfo klubus. Anksčiau ar vėliau Amerikos negrai turės visiškai susilieti su bendra gyventojų mase.

Vėl užvirė Armijos-McCarthy ginčo tardymas

Kurį laiką sustojęs dėl prezid. Eisenhowerio parėdymo, kuris uždraudė liudyti apie šį ginčą liečiančią aukštų administracijos pareigūnų konferenciją, tardymas iš naujo užvirė. Sen. McCarthy apkaltino prezidentą, kad jo parėdymas yra naujas savo rūšies "Fifth Amendment". Girdi, tokiose sąlygose tardymo komisijos darbas yra suvaržytas. McCarthy taip pat apkaltino sekretorių Stevens, kad šis yra daug kartų prieš taravęs savo ankstesniems liudijimams ir jis arba klysta, arba yra kaltas už neteisingą liudijimą po priesaiką.

Nors jo pavardė ir nebuvo paminėta, šiame ginče tapo įveltas ir vice prezidento Nixon asmuo. Autoritetingi šaltiniai atskleidė, kaip rašo Chicago Tribune, jog jis, paskatino senatorių Potter kreiptis pas sekretorių Wilson ir parašyti nuorašą kaltinimų prieš sen. McCarthy. Šiuo žygiu vice prezidentas prisidėjo prie tardymo užvedimo.

Pats sen. McCarthy šį visą tardymą vadina cirku ir laiko gaisrinimu. Jo žodžiais, nuo to nukentčia daug svarbesni reikalai.

"Būkite geri žmonės ir būkite geri lietuviai"

Ant Jėsiós (prie Kauno) kranto

Nuotrauka J. Baltičuno

J. Gudauskis

GENOCIDAS SAU, CONVENCIJA SAU

Rašoma, kad J. T. Organizacijoj Tarybų Rusijos reikalų žinovai laužo sau galvas, kaip tai atsitiko, kad Tarybų Rusija ėmė ir ratifikavo Genocido Konvenciją, kuri, reikia manyti, jų yra laikoma kovos su genocidu priemone.

Bet, jei tie žinovai išgilintų į pačią Genocido Konvenciją, jie pamatytų, kad nėra jokios galimybės su tos konvencijos pagalba sutramdyti genocidą, tik todėl ir Tarybų Rusija ją ratifikavo, greičiausiai pasityciodama iš tos konvencijos ir vėl gaudama progą pasigirti šia "geležinės uždangos" savo tariamu žmoniškumu.

Čia dabar galime prisiminti, kad po II Pasaulinio Karo viso pasaulio taurių žmonių, be skirtumo rasų ir tautybių, buvo su didžiausiu įtempimu lauklama iš naujai gimusios Jungtinių Tautų Organizacijos jos įstatyme įkūnyto tokio teisingo ir galingo žodžio, nuo kurio vieno visame pasauly sudrebtų genocido vykdytojai. Bet, deja, kai tik prieš J. T. Visuotinio Susirinkimo akis atsistojo dilema, kad tarptautinėj plotmėje vesti realią kovą su genocidu, reikalinga sukurti: 1) kompetentingą organą kelti baudž. bylas už genocidą, 2) specialius baudž. įstatymus, bausti kaltuosius, 3) Tarptautinį kriminalinį Teismą, nepriklausantį net nuo J. T. Organizacijos, kaip politinio organo, ir 4) pakankamą tarptautinę jėgą, kuri įvykdytų kiekvieną teismo sprendimą, bematant toji organizacija pasirodė tokia pat bejėgė, kaip ir jos pirmtakė — Tautų Sąjunga. Užsikimšusi ausis, kad negirdėtų žudomųjų pagalbos šauksmo, ir užsimerkusi, kad nematytų kankinamųjų veidų baisios išraiškos, jautriosios visuomenės nuraminimui tarė, kad kovą su genocidu perduoda kiekvienai valstybei atskirai, įpareigodama toliau kaip už tūkstantio mylių, nesąs genocidas.

Netenka abejoti, kad tokiu J. T. O. nutarimu Tarybų Rusija liko labai patenkinta, nors pati ir balsavo prieš tą nutarimą, nes ateity ramiai galės tęsti "tautų persodinimą" į Sibiro erdvę.

Dėl nevykdymo iš konvencijos išeinančių įsipareigojimų sau paliko teisę paklausti: (sic!).

Bet dar ne viskas: į konvenciją įrašė Rūstulė, kad konvencija ratifikuojanti valstybė turi teisę darauyti jai rūpimus rezervus, kuo remdamos Tarybų Rusija ir įrašė, kad dėl genocido konvencijos vykdymo net ir Tarptautinį Teismą jos negali niekas nuvesti be jos sutikimo.

Na, po to viso, tegul J. T. Organizacijos Tarybų Rusijos žinovai laužo sau galvas, kodėl Tarybų Rusija, praktikuodama genocidą, išdrįso ratifikuoti Genocido Konvenciją.

Nors Gen. Konvencija įsiteisėjo 1950 m. ir ją ratifikavo jau 44 valstybės, bet kad kuri nors tų valstybių imtųsi vykdyti savo įsipareigojimus, netenka girdėti. — Vienos nieko nedaro, pav., Prancūzija, kad pati vykdo genocidą, kitos nieko nedaro, nes nemano vykdyti genocidą. Juk genocidas be valstybės, vyriausybės iniciatyvos bei pritarimo nėra įmanomas.

Bet KSA esama tokių, kurie yra įsitikinę, kad Genocido Konvencija išsyk pasidarys efektyvi, jeigu ją USA ratifikuotų. Tačiau jie išleidžia iš akių faktą, kad Genocido Konvencija 1950 m. įsiteisėjo tokia, kokia ji yra ir USA, lygiai kaip ir mažiausios valstybės, tik įsipareigoję kovoti su genocidu pas save, viduj, bet konvencija nesuteiktų jai teisių kištis į kitų valstybių vidaus reikalus, nors ji jautų ar net žinotų, kad ten vykdomi genocido veiksmai.

Yra dar liūdniau, kad "didžio sios politikos" sumetimais kartais ir genocidas nebelaikomas genocidu. Andai, J. T. Vis. Susirinkimas 23 balsais prieš 20, kitiems susilaukus besigerinant vieniems ir kitiems, nutarė, kad anglų brutalią jėgą atplėšimas nuo savo sodų trijų tūkstančių negrų ir prievartą, jų visą turtą nusavimus, išgabėnimą toliau kaip už tūkstantio mylių, nesąs genocidas.

Netenka abejoti, kad tokiu J. T. O. nutarimu Tarybų Rusija liko labai patenkinta, nors pati ir balsavo prieš tą nutarimą, nes ateity ramiai galės tęsti "tautų persodinimą" į Sibiro erdvę.

Kalpas Uoginius

Paspriešinkime šitam nusikaltimui

Lietuvių Kalbos Draugija rimtai susirūpinusi "gydyti" jei ne čiagimius lietuvius nuo visišką išautėjimo, tai bent naujuosius ateivius, pasak L. Mokevičių (š. m. Naujienos nr. 81), "pavojingai susirgusius svetimųjų grabystimosi sloga".

Pasak populiariųjų mūsų tautiečių dr. Joną Adomavičių, "liga raita atjoja, bet pėsčia išeina". Tas pat ir čia. Staigaus išėjimo nėra ko laukti. Stebuklai dabar retai pasitaiko.

Iki šiol LKD-ja, berods, vyriausiąjį dėmesį kreipė į bendrai lietuvių kalbos vartojimo paskatinimą, tam tikslu parūpindama žmonių ir lėšų kartas nuo karto propagandinėms paskaitėlėms per radiją paskaityti.

Viena gi — kita paskaitėlė mūsų būvyje — kaip lašas jūroje. Iš spaudos matome pageidavimus ir "nepatentuotiems" kalbos mylėtojams leisti mūsų praktinės kalbos reikalais plačiau pasisakyti, t. y. "žengti" mūsų didžiojo kalbos mokytojo, a. a. prof. J. Jablonskio pėdomis (š. m. Sandara nr. 17, str. Raštai ir Žmonės).

Tenka sutikti su tuo, kad skait lingvistinei LKD-jos narių susirinkimai, turiningiausiai pranešimai, imantriausieji susirinkimų aprašymai, d-jos siekiamam tikslui, praktiškai, anot p. Tysliavos, — duos ką?

Todėl ar nevertėtų LKD-jai peržiūrėti savo vartojamą metodą ir, gal pakeisti veikimo taktiką. Reiktų sudaryti konkretų veikimo planą ir sistemingai jį vykdyti, visiškai nekreipiant dėmesio į tai, kad jis retkarčiais kai kam galėtų nepatikti. O tokių — tikrai atsisras.

Sekdami lietuvių kalbos reikalų "Margaritą" ir Sophie Barcus radio valandėles, be labai jautrių, gražių, sakysiu, sentimentalių, grynai teoretinių — propagandinio pobūdžio paskaitėlių, girdėjome net apie reikalingumą taisyti giesmynų ("kantėkų") giesmių kalbą bei tobulinti giesmių rimus ir ritmus. Iš to lyg ir susidarytų išpuščio, jog visos kitos kasdieninės kalbos reikalai temos jau išsemtos ir LKD-jos veiklos rai-

doje, tenka gilintis į giesmių poeziją ir derinti giesmių rimus bet ritmus.

Argi mums pritrūko labai tinkamai parašytų ir gražių tiek Vokietijoje, tiek jau Amerikoje, kun. d-ro P. Alekno, kun. prof. S. Ylos ir kt. redaguotų ir išleistų maldaknygių? Per radiją (re. lig. val. metu) girdime kun. Vaišnį ir kt. tuo reikalu besirūpinančius. Vadinas, maldaknygėm, giesmynais, ramia sąžine palikime rūpintis mūsų dvasiškiams ir drąsiai pasitikėkime jų šioje srityje sugebėjimais.

Mes gi savąja veikla pasukime stačiai į tą sritį, kur jos labiausia pasigendama, kur jį reikalingiausia — ir grynai praktinę kalbos sritį. Peržvelkime tik mūsų naujųjų knygų, periodinės spaudos, dienraščių, o svarbiausia radijo valandėlių pranešėjų kalbą, kuri šiandieną čia' taip dar pasigailėtina darykoma.

Argi nematėme naujausiai išleistų originalių ir verstinių knygų, kurių kalba, jeigu taip išsireikšti leistina: "šaukiasi dangans keršto?" Tokie, pav.: "Popiežiaus Celestino VI Laiškai Žmonėms", kaip išversta?! Tai pavyzdingas pavyzdys, kaip neleistina versti. Pasak V. Vaitiekūną (1953 m. "Aidų" nr. 9), tai yra "puikus kepsnio nešvarybėmis sugadintas". Pigi (bloga) vertėjai ir leidėjai atestacija, bet tikrai ir tel singa. Juk tai nesąžiningas nuostolis — skriauda, skaitytajai ir net paties autoriaus įžeidimas, paniekimas.

Dėkingas būtų LKD-jai kalbos gryninimo darbas — kruopštus ir objektyvus tokių veikalų, kalbos požiūriu, išnagrinėjimas ir įvertinimo viešai paskelbimas. Matytusi kas pirkti ir kas skaityti. O gal būtų tikslinga padaryti atitinkamą "demaršą" ir L. K. Klubą, kad nors atiteytų, prieš išleidžiamas kiekvieną knygą, leistų kalbos mokovams įvertinti ją. Kas dabar iš tų gražių iliustracijų, jeigu "gražioje lekšteje patiekta apyžalis kepsnys".

Pagaliau, kokią šiaurę mes girdime iš mūsų nuolatinių radijo pranešėjų (su p. K. D. išimtimi) kalbą? Beklausant su pašėliu rankoje net šios dienos girdėtus posakius užfiksavau:

"Jums pastatys granito atminties paminklą dėl pilno pasitenkinimo". "Pastatykite paminklą ant atminties savo mylimo asmens kapui...". "Rasite rūbų dėl jūsų pareikalavimo, naujose madose, įvairiose spalvose: baltų ir koloravų...". "Išsiparudavo visas tavoras su trotu, dėl greitesnio rūbų pravalymo...". "Kainos ant parduodančių lovų ir matracų nužemintos...". "Jūs miegosite ne ant matracų, bet į matracą (Šalt)...". "Mirties padėkavonės". "Mirties pranešimas". — Vaikai, klausydami bijo, klausinėja, ar tikrai tenai pati "Ponia Mirties" kalba? Arba toliau: "Pamaldos už K-so sielą atsibus ketvirtą dieną gegužės kaip 10 val. ryte...". "Velionis gyvena po numeriu arba po adresu...". "Dėkoju vardan senelių ir ligonių...". "... buvo pakviesti į teisėjus" (ne teisėjai). "Minėjo 20 metų ženybinio (ne santuokinio, arba šeiminio) gyvenimo sukaktį...".

Cituodamas šiuos mūsų kalbos nepaisymo, negerbimo vaizdus įrodymo "sedevrus", aš visai nenoriu asmeniniai įžeisti tu asmenų (jų ir neminiu), kurie tuos radijo pranešimus redaguoja. Priešingai, įvertinu jų kultūrinę veiklą, patriotinį ir sąmoningą šalpos srityje darbą, gerbiu juos, bet reikia gi kartą ir į mūsų gimtosios

(Nukelta į 2 psl.).

Prieš 75 metus Amerikoje išėjo pirmas

Geužės 23 d. Chicagoje (Lietuvių Auditorijoje) Dr. kun. Juozas Prunskis laikė įdomią paskaitą apie lietuvišką spaudą JAV-bėse, kurios sutrauktas mintis čionai patiekiamame savo mieliems skaitytojams.

Daukanto "Būde" rašoma, kad jau XVII a. gale lietuvių emigrantų atvykta į JAV, bet apie juos daug žinių neturima.

1879 — 1914 m. laikotarpy lietuvių bėrausių buvo apie 53%, moterų gerokai daugiau.

Tiems gana tamsiems žmonėms pirmas su lietuvišku laikraščiu "Gazietė Lietuviška" (New York) pasirodė Mikas Tvarauskas 1879 m. Jis pats buvo 1863 m. sukilimo dalyvis, nuo maskolių pabėgęs Amerikon. Prieš pradėdamas leisti laikraštį kreipėsi į pažįstamus ir šiaip lietuvius, ieškodamas prenumeratorių. Po įvairių pastangų tokių atsirado... 2 (du). Tikėdamas jų surasti daugiau pasirodžius laikraščiu, pradėjo darbą ir augščiausia prenumeratorių skaičių turėjo... 132. Vistik "Gazietos Lietuviškos" išėjo 16 numerių.

Vėliau lietuviškos spaudos talkovai atėjo Šliupas, kun. Burba, pasirodė "Vienybė Lietuvininkų" ir tt.

Pirmoji lietuviška knyga

Pirmą lietuvišką knygą išleido Chicagoje 1880 m. Suvalkų krašto sūnus Augustinas Zaiz. Galimas dalykas, jo pavardė buvo lietuviškesnė, tik gal "sutrumpėjo" emigravus.

1892 m. kun. Burba JAV įkūrė lietuviškiems rašytojams ir jų raštų leidimui palaikyti "Rašlivišką Draugiją", su gana augštais nario mokesčiais. Ta draugija yra atlikusi tikrai gražių ir pasigerintų darbų, nes yra išleidusi puikių knygų, kaip Donelaičio kūrybos, Kudirkos raštus ir daug kitų.

Impozantiškas leidinys spaudos ikovojimo 25-čiui paminėti

Šiomet minime lietuviškos spau

dos 50-čio šventę (apie tai jau daug kartų rašėme šiose skiltyse) ir tą progą ruošiamasi išleisti kuklų leidinį. (Labai gaila, kad tik kuklų!). Gi minint tos progos 25-metį, Milukas savo vieno iniciatyva 1929 m. (data spėjama) išleido stačiai imponantišką 780 pusl. knygą, su gausybe įvairios ir vertingos medžiagos, su žymiųjų lietuvių rašto žmonių faksimilėmis (raštu, laišku foto kopijomis) ir t. t.

Chicagoje jau mirė virš 100 lietuviškų laikraščių

Chicagoje jau yra sustoję virš 100 įvairiausių lietuviškų laikraščių, kurių daugumos žinios depresmečiu yra sudarytos amerikiečių lėšomis ir iniciatyva ir tati dabar laisvai prieinama Chicago miesto bibliotekoje. Naudojantis tomis ir kt. žiniomis, pirmas mėnesinis ir iš viso laikraštis buvo "Zelmuo", pasirodęs 1886 m. ir po 4 n. sustojęs. Redagavo Jonas Grinius (ne buv. prezidento brolis).

"Sakė" bene buvo pirmasis juokų laikraštis, 1913 m. "Piršlys" turėjo tikslą "suvesti vyrus ir moteris apšvedimo tikslu" (1922). "Erelis", "Dievo Ryškė", "Dagys", "Burtininkas" — vis tai humoristiniai trumpalaikiai laikraščiai.

"Katalikas", "Lietuva", "Darbininkas", "Galvočius", "Spindulyks", "Kardas", "Pažanga", "Tiklyba ir Dora", "Rozlandietis", "Pa-dėjas", "Liaudies Tribūna", "Zin-niarastis", "Giedra", "Pasiantyns", "Naujoji Aušra" ir kt. — vis buvę ir jau sustoję.

Taip pat "Jaunimas", "Jaunimo Sapnai", "Mokslėivis", "Sv. Kazimiero Aidai", "Taradaika" bei specifinė spauda, kaip: "Zemaitis", "Darbininkų Balsas", "Veidrodis" (tearalu), "Mūsų Draugija", "D a r b a s" (siuvėjų), "Amerikos Ūkininkas" (leido nuo šavybių pardavėjų), "Melė ir Seimyna" (literatūros laikraštis), "Gydytojas", "Gyvenimas" ir dau-

gels kltų ėjo, bet jau neina.

Prelegentas siūlė daugiau susidomėti senąja lietuvių spauda, sužinojus apie tokią apsaugoti nuo sunaikinimo (jau šinoma faktų, kad net "Ausros" komplektai buvo atiduoti makalatoron) ir pirm visa ko statyti lietuviškumą, o tik po to partiškumą ar ką kita.

AMERIKOS LIETUVIAI PASISAKO

Po paskaitos diskusijoje Amerikos lietuvis Dr. Alg. Margeris papasakojo, kad seniau lietuviškų knygų buvo spausdinama ne po kelius šimtus egzempliorių, kaip dabar dažnai atsitinka, bet po kelius tūkstančius egz. ir jie visi buvo išparduodami. Jisai stebė-

LITERATŪROS LOPAI

Neseniai "Drauge" p. Benediktas Babrauskas išdėstė, kad jis iš inteligentių sąrašo braukia visus neužisprenumeravusius "Aidu" žurnalą. Pasakyta taip kultūringai, kaip Rašytojų Draugijos pirmininkui tinka. Ir nelaukta objektyviai, nes išvengta pasiūlymo neskaityti kitus lietuviškus literatūros žurnalus.

Tik kiek keista, kad gerb. Ben. Babrauskas ragina palaikyti menką, mažą egzempliorių skaičių spausdinantį žurnalą, nes p. Babrauskas uoliausiai palaiko tik didžiąją spaudą (mat, mat, kokiam suole sėdi, tokią ir giesmelę traukia). Ešą, kai į tokią didelį laikraštį kartą parašai, tai visi žino, o į mažąjį kažin kiek reikia baksnoti, iki sudarai panašų išpūdį.

Protingai nušnekėta. Tik ar tokiu mastu saikojant iš viso ar verta terliotis lietuviškai, kai yra plačiųjų valstybių, nuo marių iki marių, nuo stepių iki lygumų...

Panašiomis natomis viename dienraštyje Dr. A. Račkus išdėstė apie jo vadinamus juokų laikraščius — "comic bookus". Ešą, ten žmonės randa juokų ir todėl tokie "komikbukai" rekomenduotini ne tik jauniems, bet ir suaugusiems.

Mūsų nuomone, Dr. R. peršamosė knygpaikėse, daugumoje,

josl, kad iš naujųjų atelvių (dypukų) nesiranda nei vieno, kuris vien tik iš spaudos platinimo pragyventų. Seniau pardavinėdavo britas (skutimuisi peilius) ir visokią spaudą ir iš to buvo galima visai gerai gyventi.

Pasirodo, paskaitoje dalyvavo ir p. Ambrozė, senokai Amerikoje gyvenęs lietuvis, kuris sudarė miesto bibliotekai žinias apie lietuvišką spaudą. Jis sakė, kad tuo laiku iš sudarintųjų (dirbo įvairių tautybių žmonės prie savos spaudos) buvo reikalaujama visai nedaug duomenų surinkti, dėl ko ir tie duomenys bibliotekoje nėra tokie, kokie iš tiesų turėtų būti.

Alg. G.

Klemensas Jūra

BROLIO PARTIZANO LAIŠKAS

(Tąsa iš LL nr. 20)

Klaus, Brol, kas čia naujo? Dieną naktį liejas kraujas... Vakar Petru... i krūtinę, Kliuvo švino... Už Tėvyne. —

Šūvis pamiškėj nakčia, Krito pakirstas va, čia, Ant nutilusios krūtinės, Tirpo snagis sidabrinės...

Lyg senais, senais laikais... Mes gi — knygnešių vaikai. Herkus Mantas gynė prūsus, Taip mes ginamės nuo rusų...

Kol visų nesunsainiks, Partizanas nenurims. Mus taip auklėjo mama: Reikia ginti Lietuvą.

Ak, tu klausei, pamiršau, Krito tėveliai? Nežinau... Man šurpu net prisiminti, Kad nepajėgiau apginti.

Vieną tamsią naktį niauria Jie i rūsią šaltą šiaurę — "Savanoriais" iškeliaivo... Ir sesutės mano — tavo —

Jau dainelių nedainuoja, Kazachstane gal dejuoja... O gal mirtį jau surado Tiesiant bado autostradą...

Tėviškė — ar tikiesi? Jau senai juodi degėsi. Net koktu ją aplankyti, — Noriu nieko nematyti...

Klaikios dienos, rūstūs metal, Laisvės ryto nesimato. Ar gi būsi Tu laisva, Tėviškė — Lietuva?

PASIPRIEŠINKIME...

(Atkelta iš 1 psl.)

kalbos gyvybinius reikalus atsižvelgti. Vienas numoja ranka: a, nepatogu! Kitas vėl panašiai...

Teisybė, pastaruoju metu ir šioje srityje jau mažiau tu "barbarizmų". Jaučiama šioke tokie pragiedrėjimai, bet jie vis dar per menki. Šiuo, mūsų spaudos atgavimo sukakties minėjimo proga, LKD-jai būtina sugriežtinti gimtajam žodžiui pagarbos grąžinimo akciją.

Būtina, kad mūsų šaliai radijo

Ar gi vėl žaliuos pagojai? Vėl puresnime dirvas? Lietuvos laukų artojai Ar pamirš klaukias kovas?

Ar sulauksim žviesaus ryto? Kai tiek tūkstančių jau krito... Kiek jau metų — vien kova... Krauju srūva Lietuva.

Partizanų tirteta eilės... Tau rašau, žinai, be melės, Nes ir tau — kovos kardu, Čia vieta budėt kartu.

Tu ir tūkstančiai kitų, Čia turėjot žūt ar būt. Neišlyst per arimus, Nepalikt tėvų namus...

Klampios pelkės, tamsūs gojai, Tankūs krūmai, uogienojai... Ir užgūdinta kancija, Tai visiems lietuviams čia, —

Buvo skirta pasilikti, Pasitikt likimo pikto... Nors ir mirti — Lietuvoj, Žūtbutinėje kovoj.

Štai mane trimtas šaukia, Vėl kautynės žiaurios laukia... Liki sveikas — aplankytas, Jei nežūsiu — parašysiu.

Sveikink mūsų tetą seną, Kur Amerikoj gyvena... Neuzmiršk partizano. — Tai ir viso...

Jūs Antanas.

*

valandėlių) pranešėjai įtikinotų, kad negražu yra be atodairos daryti savo gimtąją arba tėvų bei protėvių kalbą, jog ir jų bizniui tas nuostolinga. Daugelis tokios sudarkytos kalbos nebeneri klausytis ir pajutęs juos per mikrafono, išjungia savąjį priimtuvą. Ilgainiui, padoresni verslininkai ar šiaip asmenys nustos bedavę tokiems skelbimams.

Tolimesnis tylus gimtosios kalbos darymo pakentimas būtų tolygus bendrininkavimui tame nusikaltime.

LIETUVIŠKŲ TIPŲ BEIEŠKANT

Dr. Jonė Deveikė

(Tarp istorijos, psichologijos, Ramono, Spalio, Žemaitės ir Ora pro nobis)

Norime atkreipti savo mīlių skaitytojų dėmesį į pradedamą spausdinti Dr. J. Deveikės studiją "Lietuviškų tipų beieškant".

Gerb. autorės darbas tikrai įdomus, nors požiūriu į lietuviškus tipus ir juos pertelkiančius rašytojus gali būti įvairių.

Redaktorius.

Prieš keletą metų viena Paryžiaus leidykla siūlė išleisti vieną arba net du lietuviškus romanus. Buvo labai apsidžiaugta ir pradėta tartis. Tarkon atėjo J. Savickis, ta proga nepagalėdamas iš savo bibliotekos prašonų knygų. Pažįstant leidėjų reikalavimus, publikos skonį, buvo nutarta susilaikyti. O vertėjas buvo.

Taip nuo to įvykio, imant kurią knygą ir ypač baigus ją skaityti, kyla visad tas pirmas klausimas — ar galima verst, ar tinka kūrybiniam eksportui?

Ramono "Dulkės raudonam saulėleidy" paskaičius, tas klausimas kilo ypatingu aštrumu. Tik atsakymas visai aiškus: — Ne, negalima. Ir jau ne dėl techniško trūkumų ar ideologinių nesutarimų. Veikalas tikrai įdomus, turįs pakankamai elementų vertimui daryti. Bet centrinė figūra arba tiksliau abudu Norkaičiai yra perdėm neigiami tipai, žiūrint Vakarų Europos ar kitų žemynų krikščioniškosios visuomenės akimis. Jų išeksportavimas, svetimųjų skaitytojų supažindinimas su jais, kaip su tipingais lietuviškosios visuomenės atstovais, būtų labai didelė žala mūsų tautinei ambicijai, tuo pačiu mūsų tautos tikrajam veidui, o gal tik

ir tokiam, kokį vis nepajėgiam atgauti, po to, kai amžių bėgyje praradom.

Antrasis klausimas, kuris normaliai kyla skaitant pirmą kart kurį veikalą yra — kurią vietą jis užimsias dabartinės kartos ir iš viso tautos literatūroje.

Vargu, ar šis Ramono veikalas užims didelę vietą mūsų grožinėje literatūroje.

Bet aiškinant mūsų tautos tikrąjį veidą? Taip. Ta prasme "Dulkės raudonam saulėleidy" padarė nepaprasto išpūdžio net pirmu kart, ant greitosios, paskaičius.

Tiesa, momentais norėjosi šaukti — per daug neskanu! Bet kad ir kaip norint, autoriui negalima prikišti: tai negyvenimiška, netikslu, klaidinga. Autorius rašė vien tai, ką jis ir mūsų daugumas matė ir matė. Autorius vertas didžiausios pagarbos, kad mokėdamas rašyti, visa tiksliai, dargi niešmas, geron ar blogon pusėn, ėmė ir surašė.

Ir vis dar esame tiek apakę, tiek nuo sveikos nuovokos nutolę, jog net šimtmečius išmokę tai daryti, net šlykščiausiai, kriminališką prasimanymą priimam už gryną pinigą, jeigu jis paskleistas tokio lietuvių tipo, kurį Ramonas Norkaičiu pavadino.

Autorius savo nuostabios intucijos pagelba, pagavo tai, kas man ėmė ryškėti, tik daugelį metų išsėdėjęs Europos archyvuose, bibliotekose ir atydziai stebint gyvenimą. Todėl ne tik drįstu, bet ir laiku pilietine pareiga, kiek sąlygos ir surinkti duomenys leis, nagrinėti šį veikalą ir tolygiai teigti.

Ramona tenka laikyti pirmųjų mūsų rašytoju, kuris jau dideliame veikle ir taip meistriškai parodė tris pagrindinius lietuvių tautos tipus. Tiesa, tik vienerių metų bėgyje, bet iš tautos šimtmetinių, o gal ir tūkstantinių gelmių išaugusius su tauta, jos veidu, jos likimu sutapusius.

Kas įdomiausia, greičiau vertingiausia, autorius atvaizdavo nuostabiu tiklumu ne vien pačius herojus, bet ir jų tarpusavio santykius, tokius, kokie jie pasidarė po 1382 metų arba dar tiksliau po 1432 m. ir kuriems apibūdinti istorinių šaltinių neturkūta. Į jų lūpas autorius įdėjo tipingus jiems išsireiškimus, teigimus, papuošė juos savytais jiems pasielgimais ir tiek tobulai, kad perkošus juos per turimą istorinę medžiagą — (kaip tai buvo padaryta, rašysiu vėliau), autoriui nieko prikišti negalima. Atvirksčiai, teko vis ir vis nustebti ir žavėtis jo virš minėta intucija.

Todėl ir atrodo, kad šitam veikalui, Ramono asmeniui, jo biografijai, dėl ką tik paminėtų sąvybių bus skirta net ir grožinėje literatūroje daug daugiau vietos, nei tas pirmu žvilgsniu atrodo. Autoriui pavyko pagauti esmę, gal dėl savo talento, gal todėl, kad laikas atėjo, o gal dėl abiejų

kartu.

Iki šiol mūsų dailioji literatūra, istoriko ir psichologo akimis žiūrint, vis dar išsūkta nemaža nuogastavimų. Daugumoje herojai menkai išbaigti, dažnai jiems priskiriamos savybės nėra suderintos su jų išvaizda, poelgiai su jų dvasine konstrukcija. Vis dar neturėjome aiškių lietuviškų tipų, analoginių savo vaizdumui tiems, kuriuos Kudirka davė, rašydamas apie rusus valdininkus Lietuvoje.

Svarbiausioji to visko priežastis, išstumianti iš tikrų vėžių net rašytojus, yra vis dar trunkąs nesugaudymas (ne vien mūsų rašėse, bet ir elite), kad mūsų tauta susideda iš dviejų labai aiškių ir, žiūrint jų tikro veido, jų tikro naudingumo Lietuvai — griežtai priešingų tipų. Kas blogiausiai, kad vis dar nenustojama garbinti ta, kuris yra Lietuvai kenksmingas ir spaudytis i naudingą.

Pirmasis yra lėtas, rundino elgesio, niekad nepajėgias greit apsispręsti valstybės, tautos reikaluose. Pagal jį ir visa tauta vadinama, atspirašau, pravardžiuojama, lėta tauta. Jis yra gero būdo. Čia žodis "geras" reik vartoti, su prasti sekančia prasme: būk geras — nutilk, būk geras — išei, paduok, patarnauk. Vadinasi, būk geras ne tauroms, bet bestuburkaulinio paslaugumo prasme. Jis turi aiškia dvasios tarno prigimtį. Jis yra puikiai sugyvenamas, kol bendras labas sutampa su jo asmeniškū labuku, jo karjera, jo gerbūviu. Bet jei kitaip — jis moka būti nuostabiai aktingas, piktas, naikinti visais klūtais be jokio pasigallėjimo, be jokio atsižvelgimo. Blogiausia, kad per ilgus šimtmečius taip visa aplink griaudamas, jis vis kartoja, kaip tas Ramono Norkaitis — Dievas man padės (psl. 384).

Tarp tų, kuriuos tauta pagarbiai mīni, šito tipo atstovų nera-

sim. Aukščiausias ir mūsų tautos genijus pagailėjo jam ir tikrojo proto ir tikrojo dalykų esmės supratimo. Visa tai pakeisdamas labai stipriū savisaugos instinktu. Antrasis aktingas, kartais nuostabiai kūrybingas, su tolygia orientacija dienos įvykiams. Greito elgesio, greito žodžio. Puikiai sugyvenamas, kai dalykai ar darbai norima, t. y. bendram labui naudinga prasme, eina. Nepatogus, dargi antrojo "nesugyvenamu" pravardžiuojamas, kai ima urgti, turėdamas įrodymų, kad "privata" skina sau kelią, nori laimėti, nesirinkdamas kainos, nežiūrėdamas, ar tai pakenks bendram labui.

Tie du savo prigimtimi taip vienas antram priešingi tipai, turiau omeny, grynus jų atstovus, lyg raudonas siūlas driekiasi per visą mūsų tautos gyvenimą, būdami, viso mūsų didingo ir tragiško likimo autoriai, kūrėjai.

Mūsų tautos charakterio, jos likimo, kaip lygiai tautos nueito kelio apibūdinimas yra ir vis bus labai komplikuoatas ir sunkiai dėstomas tiek ilgai, kiek mes sugebėsim išsiaiškinti tų dviejų tipų prigimties ir iš to išplaukiančios neigiamos ar teigiamos įtakos Lietuvos gyvenimui, dargi jos likimui.

Jų tarpusavio santykius iki Vytauto tenka apibūdinti kaip bendradarbiavimą. Tada lėtas matė aktingojo pranašumą, apsiribojo tik vykdomais darbais, nepretenduo-damas į vadovavimą. Nuo Kęstučio nužudymo lėtas vis ima viršų. Aktingas, Dievo kūrybingumu paženklintas nenori būti lėto tarnu, nenori jį savo darbais, gabumais tukinti. Prasideda trynimasis, kovė. Po pirmosios Kęstučio aukos seka antroji — Svitrigaila. Aktingasai ją skelbia, rodo, už save, o faktiškai už skandināmą didybę. Gelbsti kur gali smukdomą valstybę. Saugo kiek pajėgia nlokio-jamą tautos veidą. Trukdo kur

gali, stovėdamas Dievo įstatymų sargyboje, išgalėti dvasios ubagiškumo paženklintam lietuviui. Procesas išsūkiamas smukimą vyks ta lėtai, tik jam turime būti dėkingi, kad galutinai neišnyko, nes kova vis sunkėja, vis labiau darėsi nelygi. Ir tada jis ėmė gėgeriausiai atveju užsidaryti savyje, blogiausiai, anot gilios išminties, bėgo ne dėl baimės, bet dėl nepakeliamos sm... dažnai atsi-durdamas net už valstybės ar tautos ribų.

Tik visa tai supratus, galima susigaudyti, kodėl mūsų tautos kelias nuo 1382 metų buvo toks vingiuotas. Dar tiksliau, kodėl lietuvių tauta, sukūrusi tokią didingą, visais atžvilgiais tokią pavyzdingą valstybę, trečioje kartoje po Kęstučio, visai palūžo ir per kelis šimtmečius biurdama viduje ruošė patį savo nepriklausomybės praradimą.

Tuos du tipus viename savo straipsniu (Darbo Rankos nr. 5—6) teko apibūdinti kaip saulėingą ir mėnulingą. Tūli sakė: per daug abstraktiškai, per daug nepritaikyta realybei. Tvarkoje. Galima lengvai pakeisti. Kas ir buvo padaryta, dar net neišgirdus tų pastabų — vytautinių ir jogailinių. Tai jau žymiai patogiau ir suprantamiau, už jų slypi vardai tų valstybės vyrų, kuriuos mes gal geriausiai pažįstame, kurie sukaupė savyje dvi Lietuvos, du skirtingus josius kelius, dvi programas. Be to, jie paremti kelių dešimtmečių tradicija ir eibe istorinių šaltinių. Bet jeigu kam per daug istoriška, kalbėkim moderniška, tiksliau (kol tobulėsių vardu ramsiras) ramoniškai — žolyninis ir norkaitinis lietuvis. Negi čia ginčysimės dėl vardo, kai vis kalbama apie tą patį dalyką ir mūsų tautai taip svarbų, taip lemtinį.

(Bus daugiau).

2 psl. LAISVOJI LIETUVA

LAISVOJI LIETUVA

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

FREE LITHUANIA
LITHUANIAN WEEKLY

Published every Thursday by
LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION

3157 So. Emerald Ave.,
Chicago 16, Ill.
Telephone: Victory 2-4372.

Vyr. redaktorius Vytautas Staneika.
Redaguoja Redakcinė Komitija.

Stripsniai ir korespondencijos redakcija taso ir talpina savo nuozūra. Nesunaudoti rankraščiai gražinami autoriams pareikalavus.

straipsniai ne visada išreiškia redakcijos nuomonę.

Išdėstomųjų skelbtųjų kainos: 2.00 už colį vienoje skiltyje. Smulkūs skelbimai (ne mažiau 15 žodžių) — po 7 c. už žodį. Už telefonu priimtų skelbtųjų turinį ir kalbą redakcija neatsako. Prenumerata ir skelbimai priimami, paskambinus telefonu — Victory 2-4372.

Prenumerata: metams — 4.50; pusel metų — 2.50. Atskiras numeris 10 c. Subscription per year — \$ 4.50; 6 months — \$ 2.50; 10 c. per copy.

LIETUVISKU KELIU

Savos politikos apžvalga

Rašo: STP. VYKINTAS

DEL JAUNIMO VOKIETIJOJE

Tremties jaunimas, atrodo, turėtų augti ir bręsti lietuviškos pavėsijoje. Visas tėvų, politikų, pedagogų dėmesys turėtų būti nukreiptas tik į vieną tašką: išauginti savo vaikus gerai lietuviškai. Deja, mūsų partinio gyvenimo praktika rodo, kad pirmo eilėje rūpinamasi ne lietuviškos, bet partinio mokykla.

Nežinau, kas dedasi su jaunu kitiuose kraštuose, bet Vokietijoje jaunimas lietuviškai atžvilgiu yra labai apleistas. Šiuo metu Vokietijoje yra likę apie 8.000 lietuvių, dalis jų tik iš sąrašų lietuvių. Apytiksliai iš to skaičiama, apie 3.000 jaunimo. Vasario 16 d. gimnazijoje mokosi apie 170. Visose Vargo Mokyklose lietuviškai mokosi apie 300 vaikų. Vadinasi, apie 2.500 jaunimo visiškai nelenko jokių lietuviškų mokyklų.

Ypatingai blogai, kad nėra jokių lietuviškų vaikų darželių ir prieglaudų. Priemokymklinio amžiaus vaikai tuoj pakliūva į vokiečių darželius ir iki mokyklos jau bręsta ne lietuviškoje kalboje. Paskui vargas su tokiais vaikais ir Vargo mokyklose. Juos iš karto tenka nebe lietuvių rašybos ir skaitymo mokyti, bet iš naujo atlietuvinoti. Tai sunkiausias darbas. Ir tai kalti yra tie, kurie mano, kad priemokymklinio amžiaus vaikais nereikia rūpintis. Taip

pat tragiška būklė dėl tų šeimų, kur motinos yra ligonės ir vaikai yra atiduodami į vokiečių prieglaudas. Ten jie taip pat tik vokiečiai teisą. — Tai Vliko ar Balfo, man vistiek, būtų uždavins pasirūpinti darželiu ir bent vienos lietuviškos prieglaudos reikalu.

Atskira šneka dėl jaunimo stovyklų. Iki šiol jas ruošė Sielovada. Man teko vieną vasarą lankytis ir matyti tų stovyklų vienašališką auklėjimą. Pernai teko V. K. tarybos posėdyje pasakyti dėl to kritiškų minčių. Tėvas Bernatovas replikuodamas man pareiškė, kad dabartiniai kunigai lietuvių Vokietijoje esą dideli naciai ir auklėja vaikus nacionalistinėje dvasioje. Jei ateitininkai dabar pasidarė naciai, tada su gerb. Tėvu Bernatoniū sutinku, nes šiuo metu Vokietijoje yra kultivuojami tik ateitininkai. Ir, pav., šiemet Sielovada paskelbė, kad jaunimo stovyklą ruošė nebe Sielovada, bet ateitininkai. Taigi, Amerikoje ir kitur bus renkamos per Balfą ir kitas šalpos institucijas aukos iš visų lietuvių: ir socialistų, ir lasiečių ir tautininkų ir rezistentų, o stovyklose bus auklėjami ateitininkai.

Žinau, kad šita tiesa nepatiks, bet žinau, kad jokia tiesa žmoneis nepatinka. Tačiau taip yra.

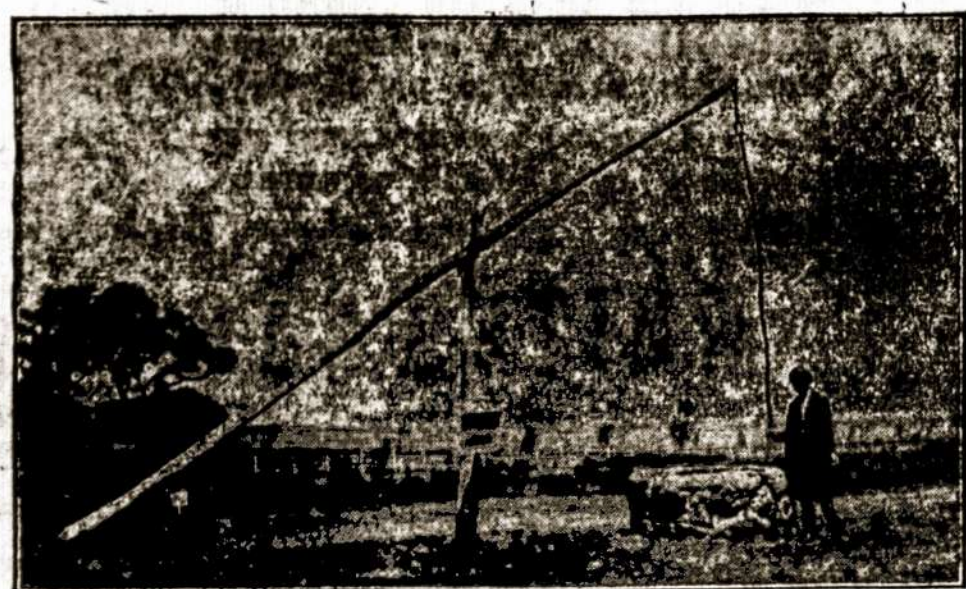
UNIJA AR KONFEDERACIJA?

Dr. A. Trimakas savo laisvini programos f punkte prašo išstudijuoti, koks Europos valstybių junginys Lietuvai geriausiai tiktų: unija, federacija, konfederacija etc. Pirmiausia, mums neaišku, su kuo p. dr. Trimakas norėtų unijuotis ar konfederuotis. Tai yra linkę su katalikiškais lenkais unijuotis. Tačiau, kažkas apie unijas, federacijas ar konfederacijas yra gana būdingai pasakęs: avelė negali federuotis su vilku, nes vilkas vistiek avelę suėd.

Kai šiandien kalbama apie Europos uniją, tai galvojama: jei vokiečiai vadovaus Europos unijai, okay, bet jei prancūzai, Višinskio nauju žodžiu tariant, nokay. Rytų Europoje, jei lenkai vadovaus unijai, okay, bet jei kita kuri valstybė, nokay. Ir užmiršama, kad šių dienų paliegsi Europa nebėra pasaulio centras. — Šiandien vedama nebe europinė, bet globinė politika. Jai vadovauja JAV. Pasaulio ateitis priklausys nuo 2 faktorių: nuo JAV arba SSSR laimėjimo. Jei pasaulį dominuos JAV, Europos regioninės unijos neturės didelės reikšmės. Netgi Europos Unija nebus vadovaujantis veiksnys. Jei pasaulį dominuos komunizmas, jis pirmiausia visus unijotus išves į Sibirą "vienybės jausmo" įsigyti. Todėl mums šiandien neapsimoka dėti galvas dėl kokių nors unijų, ypač dar kenksmingų Lietuvai. Gal geriau būtų propaguoti viso pasaulio valstybių solidarumą ir uniją. Bet, tai darant, reikia jau dabar įtikinti JAV vyriausybę, kad Lietuva po būsimų

kataklizmų nori keltis kaip savaranki valstybė su visomis etnografinėmis žemėmis: Vilniumi ir kitais lietuviškais miestais ir sritimis. Šią sąlygą įgyvendinus, Lietuva biūliškai santykius su visais kaimynais: artimais ir tolimais ir nebus niekad kivirčių šaltinis. Viso pasaulio nusiginklavimas, be abejo, įeina į mūsų nuosirdžiausių interesų sferą. Niekas taip taikos ateityje nemylės, kaip lietuvių, jei pasaulis bus pertvarkytas taikos ir teisingumo pagrindu. Ir unijos, ir federacijos nebus tada reikalingos, nes jei tarpautinė policija ar tarptautinis teismas sutvarkys lenkus, ar rusus, jei jie skriaus mažuosius, kam ir prieš ką tada unijuotis. Tebus reikalingi tik sutartiniai laisvųjų ūkininkų santykių sutvarkymai.

Taigi, jau iš anksto dirbkime globinei, bet ne siaurai regioninei politikai. Be abejo, draugų mums reikia visur, ir Rytų ir Vakarų Europoje, ir visame pasaulyje. Jūs daugiausiai Lietuvai draugų, juo geriau.

Toli nuo didžiųjų miestų

Dr. JONAS ADOMAVIČIUS MERGINOS ŽVILGSNIS IR SUPUTOJĘS KRAUJAS

Ir atsitik tu man taip vieną ramų gegužės sekmadienio popietį laikinoje Lietuvos sostinėje Kaune. Miestas taryk žieduos skendo, žmonės lino žiedo dangaus giedrumu neatsidžiaugė, o ažuolynas lūžo nuo grynu oru besigaivinančių kauniečių.

Šimtamečių ažuolų pavėsijoje esanti krepšinio aikštė sausakimšai pilna buvo krykštujančių krepšinio mėgėjų. Ten studentų rungtynės eidamos į galą virto virė.

Šį kartą prieš vieną pajėgiausių sostinės penketukų su savais vyrais vikriai spyrsi dailiai nuaugęs, merginų žvilgsnių neatsiginas, geriausias vietos krepšinininkas.

Įtempta kova. Vykusi tolimai pasuotė. Pajėgusis gauna sviedinį. Laimingas prasiiveržimas. Ne paranki padėtis, o čia laikas baigias — reikia mesti. Na ir meta viena ranka — pilnas! Lemiamas krepšys! Sulig ta sekunde teisėjo švilpukas paskelbė rungtynių pabaigą.

Atrodė, jog šimtamečių ažuolų šakos kilojos — taip šventadieniškai nusiteikę krepšinio mėgėjai džiaugsmu nesitvėrė, tokias ovasijas jie kėlė laimetojams, ypač anam lietuviškai nauaugusiam krepšinininkui. Vaikiniai su merginoms aikštėn prasiiveržė pasveikint laimėjusia komanda su jos laiminguoju kapitonu. O kapitonas... kas čia dabar — tarsi blykstelį žaibas giedram danguje — nei iš šio nei iš to jis putoto krauju apsilpa. Šis visad sveikas buves jaunuolis, pajėgęs savi komandai taip sunkų laimėjimą išplėsti, dabar pabala, leipsta, kosti ir šviežiu krauju spiauna. Žaidimo bendrininkai jį iš aikštės ant rankų išneša. Nuodugnūs tyrimai Universiteto Klinikose, įskaitant krūtinės nuotrauką, parodė pradžią džiovos plaučiuose.

DŽIOVA SLAPUKĖ

Be jokio kvapo, be spalvos ir skonio, be blizgesio ir be triukšmo džiova atėjo. Ji savo pragaištingą darbą pradėjo niekam neįtariant, net ir pačiam pavydėtinos išvaizdos bei sveikatos jaunuoliui nežinant ir nenaujaučiant. — Negali būti! Stačiai perkūnas iš giedro dangaus ta liga! Juk jis kaip Apolonas sveikas ir skaitstaveidis buvo, niekuo niekad nesiskundė — stebėjos krepšinio mėgėjai.

O vis tik džiova ir į sveikiausios išvaizdos jaunuolio plaučius atsikraustė. Dar baisiau — ji kaip slapukas ten įsirengė. Kad bent vamptelėjus būtų — vaikas gal būtų apsidairęs. Bet kur tu! Taip jau gyvenime esti — kuris šiojo lajo dažniausiai, tas nekanda, o didžiausias šunybės tiek pavieniam žmogui, tiek valstybei iškrečia patylomis besirausią po gyvenimais pamatais įvairaus plauko niekadėjai.

DŽIOVA PLAUČIUS ĖDA, O ŽMOGUS ĖDIKO NEJAUČIA

Visa nelaimė, kad žmonių apšvieta neina lygiagrečiai su medicinos mokslo pažanga. Dar ir šiandien mes ne visi žinome, kad džiova plaučiuose, ar bet kuriam kitam organe, gali būti aktyvi, visai žmogui apie tai nežinant. Džiova tik prasidėjus arba jai jau ir tolakai pažengus, žmogus gali jaustis visiškai sveikas esąs. Prabėgoms apžiūrėjęs tokį ligonį gydytojas irgi gali nieko įtartino nerasti.

— Tat, kaip mes galim nuo to žaibo iš giedro dangaus apsisaugoti, kad net daktaras negali lai-

ku mūsų ligos nustatyti? — priekaištaus nusiminti pradeda.

DUOK STEBUKLINGŲ PILIULIŲ — JOS, JUK, NE VIEN MILIONIERIAM GEROS

Visai vietoje rūpestis. Gera, kad medicina gali šį kartą patiekti, tamstoms broliai lietuvių, patikimą, jums šiandieninės medicinos karštai rekomenduojamą, pratingų žmonių praktikuojamą priemonę. O ji paprasta, tikra ir šiuo tarpu vienintelė tere norint sveiką kailį išnešti nedaleidus džiovai neįjuntamai tavo plaučius sugaužti. Tad klausyk ir įsitėmkyk — anas giedro dangaus žaibas tavęs nekliudys, jei tu savo sveikatą, ypač plaučius, kalbant apie džiova, periodiškai pas gerą daktarą tikrinsi.

Zinom, kad jau tūlas skaitytos suraukė kaktą ir rengias mesti laikraštį į šalį — jis nepatenkintas. Jis laukė užkereto vaisto, naujo stebuklingo patarimo bei skysčio ar piliulės — o čia mes vis tuo pačiu senu ir taip visai paprastu priminimu.

— Na, ir pasakė daktaras naujieną — pradės širšti mūsiškis — juk ir vaikas tai žino, o mes ne vaikai: mes tikri laikraščio prenumeratoriai. Kur, gi, stebuklingos piliulės — vaistai prieš džiova, kodėl apie juos nieko nerašai, — ar tos piliulės vien milijonieriams geros... — Negi aš laiką gaisiu ir daktarui pinigų nešiu, vien už tai, kad iš jo išgirsčiau: "šiandien tave sveiką radau", — nesiliaus niršęs tūlas skaitytojas, neradęs rašiny piršimo jo išvaizdotų, kituos laikraščius nuolat rašomų, "stebuklingų" vaistų.

NESIDUOK SAVOS GALVOS SUSUKTI

Čia tau, brangus broliu, turim pasakyti kitą visai paprastą teisybę — stebuklingų piliulių — vaistų ant žemės dar joks gydytojas, vardo vertas žmogus, neturėjo, nematė ir nežino, kad koks nors doras pilietis anuos turėtų. Tokios pat nuomonės yra ir vėliausioji mediciniška literatūra. O kokiuos "stebuklus" žmonių išnaudotojai žmonėms įperša, tai jau kitas reikalas. Tie vaistai stebuklingi tik fabrikantams — gali sakyti už nieką — už Michigano ežero vandenį, neretai, toks stebuklių skelbėjas savo kišenės aumilijoninėmis reklamomis tave su prisipildo. Taip jau yra — jie sužavi ir tu jiems besišypsodams savo prakaituotą saują atgnauži ir taip tau brangiai atsėjusius centus aniems barstai. Ir tai pats vienas, retai su daktaro pagalba, visa tai atlieki.

TIK SVEIKAS PROTAS

Nekurie naujieji vaistai savo vietoj, savu laiku ir reikiamai pavartoti — žmogui daug geró gali atnešti. Jie, lygiai kaip senieji, pav. Digitalis su Saličline rūgštim, turi savo veikimo sritis ir ribas. Jei jau Digitalis, vienas geriausių silpnai širdžiai vaistų, kasdien mirtančius žmonių nuo tikros mirties išgelbėjęs, stebuklingu nevadinamas, tai apie kitų vaistų stebuklingumą ne sapnuoti netenka.

Kiekvienas sąžiningas ir pratingas gydytojas žino vaistų šimtų šimtų ir juos reikiama naudoti žmonių labui. Apie stebuklus šioje srityje tik pamėšėliai ar, jau minėti, žmonių išnaudotojai gali klajoti. Ne medicinos mokslo žmonių kaltė, bet anų pelnagaudžių "nuopelnas", kad žmonės klaidinami su jų brangiausiu turto — sveikata, neleistinai žaldžiant, ar jų sunkiai uždirbtus centus lengvai išviliojant.

UŽ PAMAZGAS UŽMOKI IR JAS VIRŠKINI

Bent kartą tu, lietuvi, būk sau žmogus. Argi nematai, kaip visokio plauko išnaudotojai tave mulkinti mulkina. Štai, vieno lietuviško dienraščio sveikatos skyriuje buvo pasūlyta "džioksa", kaip tavo ir tavų vaikų nervams nuraminimo priemonė — gydąs vaistas. Girdi, amerikoni jais savus

W. S. Morrison ir Florence

Lietuviai Miami

nervus ramina. Ir tu patikėjai, nes už dienraštį užmokėjęs prieš tokias mediciniškas pamazgas ne protestavai. O čia ne lietuviško piemenėlio smegenų nereikia, kad suprastum, jog "džioksa" už nervų nuraminimo priemonę perstatymas yra suvystusių smegenų darbas. Juk visi protingi amerikiečiai su visais Amerikos normais gydytojais "džioksuose" randa ne nervų ramino priemonę, bet "sad stories", "school of crime" ir "first steps of juvenile delinquency". Tokiais "džioksa" savus nervus besiramindami vaikai vidurnaktį kliedėti ima ir nereta motina su taip "nuraminu" vaiku ligoninėn pas gydytoją atbėga. Padėtyje susiorientavęs gydytojas motinai, ne vaikui, pataria: — Užsuk televiziją ir sudegink "džioksaknyges" ir tavas vaikas angelišku miegu gaivinsis.

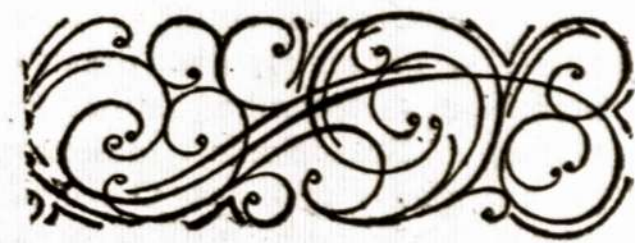
— Ar tau, motin, — tęsė toliau daktaras, — nieko nepadėjo šio krašto senato pakomisės kovai su jaunimo nusikaltimais parodyti per televiziją — dar pėreitą savaitę tu tai matei — du "džioksa" gamintojai — kriminalistai. Jie kalėjime už niekdarbius tupėjo. Iš kalėjimo paleisti jie milijonus susikrovė trumpu laiku vien už tai, kad tu, motin, su savo kaimynams tuos lobius aniems kriminalistams sunėsi. Tu tai darei manydama savo ir joks įtemptus nervus nuraminsianti. Vargšė tu! Argi dar tu nematai, kad tu savo vaikų ramų miegą, jų ateitį ir šio krašto saugumą į niekus savu neapsižiūrėjimu baigi paversti Eik į namus, — prieš atsisveikindamas gydytojas patarė motinai, — ir ką čia vidurnaktyje Cook apskrityje ligoninės vaikų priimamajam girdėjai, dar rytoj bent dešimčiai savų kaimynų apsakyk.

— Ačiū, daktare, aš tai su malonumu padarysiu, nes aš noriu, kad mano ir mano kaimynų vaikai žmonėms išaugtų. — Prašivystusiu veidu motina atsisveikino besišypsantį gydytoją.

BATUS VALYDAMS — PLAUČIŲ IŠŠVEISTI NEPAMIRŠK

Tat šlamštą, kad ir kaip stora jis dievobaimingumo skraiste dangstytysi, turime aplenkti — tik tiesiu sveikatos keliu pasileidę mes galim sveikai ramaus rytojau susilaukti. Ir kokių saldžių dainelių apie sveikatą tavi išnaudotojai tau yra pridavinę! Tau jau išrodo tik nuryt jų siūlomą tablečių reik ir bematant sveiku it ažuolas tu stosis. Deja, mes tavęs taip slidžiais keliais vesti negalim. Mes tave, lietuvi, mylim, už tai ir tik tikrą medicinišką kelią tavon sveikaton nurodom: tu turi naujai įprasti tikrintis sveikatą ne tik sirgdamas, bet ir visai gerai jausdamasis ir tai bent du kartų, ar mažiausiai kartą, metuose atlikti. Ir savo šeimos narius tu privalai taip elgtis įprastinti.

Atgjančia gamta grožėtis tu iškel būdamas tikras, jog sveikas esi, kitaip tu saulėtam paplūdimy besikepindams gali paplūsti krauju, kaip anas gražuolis žieduos paskendusioj krepšinio aikštėj kad paplūdo. Vien plaučius kasmet veitū nusifotografuoti kiekvienas lietuvis turi galimybę savo apylinkėj, sveikatos centre. Chicagoj gyveną dar gali kiekvieną darbo dieną tai atlikti Cook apskrityje ligoninė "Admitting Room"; bus padaryta mažutė plaučių nuotrauka veitui. Jei pasirodys šioks toks įtarimas — gau

si pranešimą kas toliau darytina. Tenepasikartojta ne vienam lietuviui šią vasarą virš minėta kraujo puto istorija. O tai didžia tikimybė neįvyks, jei mes ne tik savo batus su butais, automobilus bei kiemus su savom sąžinėm pavasario proga, išsivalysim, bet ir savos sveikatos patikrinti reikiamoj vietoj neužmiršim.

BŪKIM LIETUVIO VERTI ŽMONĖS

Juk mes negalim savęs skriausti iki begalybės. Jau gana, kad aiškiai matomas ligas užleide, rei kiama nesigydė, mes pavėluotai "remontuoti" reikiamosi vieton nešdinamės. Mes vis susiprantam po laiko. Būkim, pagaliau, protingo lietuviu verti — gydykimės reikiama iš pat pradžios. Tuo mes priversime ir apsilėidusius gydytojus tobulėti, studijuoti, o ne vien, dar plenu ant lūpų nenuždžiuvus, žalius akinus dėvėti. Taip besielgiant, anas žaibas mūsų giedrioje padangėje labai retai matysis.

KULTūros KIRTIMUOSE

PETRAS ANIČIONIS

1.

Kai debesys imdavo niuktį dangų, mano tėvas, būdavo, nušima nuo pečiaus Mikaldos pranašyčių knygele, nupučia dulkes ir ima skaityti ir pradeda pasakoti, kokie čia įvykiai šitos senųjų laikų karalienės buvo spėte nusipėti ir įvyko taip, kaip turėjo įvykti.

Visi pranašai turi maždaug Antano Škėmos "Giesmės" stilių, ir juos sunku suprasti. Nežinau, kaip mano tėvas suprastavo, nors jau ir įvykusių dalykus. Tik vis dėlto reikia pasakyti, kad pranašystės lietuviai mėgsta skaityti ir komentuoti. Taigi kažkuriais šio pokario metais mūsų spaudoje komentuos garsusis Nostradamus, tik dabar nebegalėjau pasakyti, ar tos pranašyčių baitybės jau įvyko, ar taip ir liko.

Pats aš visoms Mikaldoms ir visiems Nostradamams esu šaltas ir abejingas ir dar truputį daugiau negu abejingas. Tik ir mane, seną skeptiką, anądien priverė sukurti Rašytojų Dr. jos Pirmininkas B. Babrauskas, rašęs "Drauge" entuziastingą recenziją apie Bernardą Brazdžionį "Didįją Kryžkelę". Jo ta recenzija ir didelė ir pavydingai gera: visi mes šitai turėtume sutikti kurybą didelių žmonių — vis keldami ant šakių, su pagarba, su entuziazmu, kartais net su persakymu, nes dideli žmonės nebebus maži o mūsų Brazdžionis didelis poetas ir kartu pranašas.

Nežinau, ar pats Bern. Brazdžionis tiki, kad jis eina šitais keliais, kaip Mikalda ar Nostradamus. Jo eilių stilius ir tonas turi pranašų stiliaus ypatybių, tik aš nenorečiau stebėtis: tai, vadinasi, Brazdžionio stiliaus ypatybė.

Brazdžionis didelis ir nieks jo didumo nemazina. Ir mane ne tas jo didumas sukretė, nes prie visko priprantama, taigi ir prie didumo. Mane sukretė plunksnos bičiulio Benio Banrausko tvirtinimas, kad Bern. Brazdžionis kai kurios ankstesniųjų eilėraščių pranašystės jau išsipildžiusios! Štai, šitas reikalas sukretė mane. Sakau, va, tu šoks ir toks, tu šaltasai ir abejingasai, pažūrėk, kur vyksta nostradamiški ir mikaldiški dalykai: Bernardas pranašystės pildosi visu kosmiškuoju mastu! O tu šypsais, netikėli.

Beveik kiekvienas žmogus tam tikrais tarpais neatšgina bent lašelio mistikos. Tik vėliau priėjau protingos išvados, kad tas B. Babrauskos tvirtinimas apie išsipildžiusias pranašystes buvo draugiškas rašytojų pirmininko noras dar šituo didelio poeto didumą padidinti. Katastrofos vyko, katastrofos vyksta ir katastrofos ateityje vyks (Bertrandas Russelis labai prileidžia galimybę, kad pasaulio istobulėjusi technika sunaikins pasaulį). Brazdžionis dainuoja (ar gal gieda) apie jas. O paskutinis jo rinkinys ypač persunktas tarptautinių ir žmogiskųjų neateisibių gaidomis, tai ta recenzento poezija, žinoma, dar suprantamesnė darosi.

2.

Man, pasaulio priemiesčių pliečiui, toli Bostonas, toli Cikaga, todėl negalėjau premijos įteikimo progą pasiklausyti mūsų kosminio poeto giesmių ir paploti, kol įskaus delnai.

Šiaip ar taip, štai jums lietuviškas kosminis poetas, visiems tiems, kurie tvirtina, kad mes maži, kad mes negalimi verst, kad nykštukai ir vabalai, ir straiželės, ir dar kitokie smulkūs dalykai.

Aišku, kad paskutiniajame rinkinyje Brazdžionis geriausias ten, kur jis gieda apie Paryžius ir UNO ir kitus susiaurinto kosmoso, vadinasi, tarptautinius dalykus. Aišku, kad premijos paskyrimas jam yra parodymas, kaip balsavimuose dalyvavusių rašytojų žiūrėma į mūsų tremties literatūros uždavinius: jų pradama tikėti ir darbais ta tikėjimą patvirtinti, kad mūsų literatūrai reikalingos nebe tautinės, bet tarptautinės, bendrai, žmoniškos, ir nežmoniškos temos, vadinasi tas kelias, kuriuo nubrido Gliauda

"Namuose ant smėlio". Tas kelias, žinoma, yra liūdnas ir klaidingas lūžis mūsų rašytojų galvoje ir atsakymas vienintelis ligi šiol teisingos tradicijos: skirti premijas už lietuviškus veikalus. — Tas lūžis prasidėjo, kai "Draugas" paskyrė Gliaudai premiją už "Namus ant smėlio", o kai šimet B. Brazdžionis gavo premiją už savo tarptautines giesmes, mes turime pagrindo būkštauti, kad visos premijos ilgainiui turės padėti žlugdomai veikti mūsų literatūrą, skatindama ne jos tautinį, bet tarptautinį pobūdį.

Man rodos, kad dažnas sutiks, jog Brazdžionio "Didžiosios Kryžkelės" savais motyvais parašyti, ji eilėraščiai yra kartojimas savęs. Rašė žmogus, idant rašytų. O šviežiausias ir formaliai naujesnis jis yra tose susiaurintai kosminėse giesmėse.

3.

Kažkur jau senokai teko skaityti, kad Gliaudos "Namai ant smėlio" vertiami į vokiečių kalbą. Gal žmogui ir pasiseks išleisti ir uždirbti šiek tiek pinigų, nors tai jokia reprezentacija mūsų literatūrai. Poezijos reikalas dar painesnis. Niekas jos nevertia ir neleidžia. Bet bus bausis nuostolis pasauliui, jei jis nepažinos mūsų pranašo, kurio pranašystės pildosi, kaip tvirtina Rašyt. Dr. jos pirmininkas. Sakysime, kad p. Babrauskas saldino ir persaldino ir besaldindamas tyčia ar netyčia iš poeto padarė Mikaldą... Gal ir gera jis norėjo (pikti liežuviai tvirtina, kad norėjo padėti premiją laimėti, tai ir persaldino), tik Brazdžionį gali skaityti lėpus (ar savais tik besididžiuojantieji) Vakarai. Ne vien tik Brazdžionį, o Brazdžionį gal ypač dėl tūlos jo poezijos tarptautinio charakterio. Ar ne geriau būtų, jei rašytojai, užuot juokingai didinę savo kolegų didumą iki karalienės Mikaldos upytingo genijaus, pasidarytų, kur su ta kūryba išėiti? — Mums negaila Brazdžioniu šitų premijos dolerių — jam tikrai labiau jų reikia, negu kam kitam. Tik mums gaila pačios Rašytojų Draugijos ir ypač jos viršūnių, kad jie sacharinu saldina Brazdžionį, o kelio jam į pasaulį neieško. Galima kur nors "Drauge" ar už "Draugo" draugiškai dar pasaudinti, dar pridėti dešimt grybelių sacharino. Tik kas iš to? Jei žodis skirtas milijonams, tai jis turėtų nesitenkinti sacharinu ir septyniais šimtais skaitytojų, o ieškoti kelio į milijonus.

Mūsų rašytojų draugija turi subūrusi apie šimtą lietuviškų kultūros ambasadorių, konsulių ir prokonsulių. Jų pirmoji pareiga dirbti saviesiems, bet jei atsitinka, kad neišsitenkame savo mažos ir tos pačios jau iš dalies apkiatusios bendruomenės ribose, tai duokite kelią kosminiams poetams į kosminį skaitytą. Pro kur tas kelias? Aišku, pro didžiuosius žurnalus, bet ne pro atskirus svetimomis kalbomis rinkinius, kuriuos išleidžia kuri nors sava leidykla ir nusiperkame vėl mes patys... Sakysite, kas gi iš tų šimto ambasadorių turi ryšius su John Lehmanu, leidusiu "New Writing", geriausia kultūros ir literatūros žurnalą ir ieškosius talentų ne tik savo krašte (ir radus!). Dabar jis ir vėl turi žurnalą. Kas giminuojasi su Stephan Spenderiu, "Ecounter" redaktorium (žurnalas, globojamas kultūrai ginti komiteto!). Kas turi kokių ryšių su "Partisan Review", "Atlantic Monthly" ir kt.? Kas bent atsakė į "Perspectives" anketą, to amerikiečių remiamo ir amerikiečių kultūrai propogiuoti skiriamo, keliomis kalbomis leidžiamo žurnalo, kuris projektuoja išvirsti tarptautiniu? Ar ir pats nudelsiau atsakyti, tik savo sąžinę raminiu bent tiek, kad nesu ano kultūrinio kolektyvo narys (Rašyt. Dr. jos), tai net ir nekompetentingas būčiau atsakyti. O ten klausimas buvo labai įdomus: ką tamsta porėtum iš savo tautos kūrybos matyti atspausta "Perspectives"? Ilgai svarsčiau. Ką? Dievai žino! Donelaičių ar Brazdžionį, Krėvę ar Andriųšį, Katiškį? Ar aš galiu vadovautis sa-

GYVENIMAS SIANDIENINĖJE SOVIETŲ RUSIJOJE.

Iš anglų kalbos vertė J. Vizbaras-Sūdavas.

Darbininkų rūpesčiai gauti kasdieninio vartojimo prekių.

Sakysime, jūs dirbate, kaip eilinis darbininkas viename Sovietų Sąjungos fabrike. Jūs gaunate 700 rublių per mėnesį.

Jūsų žmona, sunkiai dirbdama fabrike, gauna 500 rublių per mėnesį. Tuo būdu jūsų šeimos pajamos yra 1.200 rublių mėnesiui.

Ką jūs galite nupirkti už šiuos 1.200 rublių?

Maistas per mėnesį jūsų šeimai kainuoja 750 rublių. Vieno kambario butas kainuoja mėnesiui 40 rublių.

Jeigu jūs norite nupirkti pakenciamą kostiumą sekmadieniui, jis kainuoja 1.200 rublių. Reikia — viso mėnesio jūsų ir jūsų žmonos pajamos.

Marskiniai sekmadieniui kainuoja 111 rublių, batai jūsų sūnui 50 rublių. Moteriškos nyloko kojines 40—50 rublių. Tačiau turime nepamiršti, kad daugumoje šeimų dirba tik vienas vyras ir jis iš savo uždarbio turi padengti visas šeimos išlaidas. Dėl to, norėdamas susitaupyti rūbams, privalo mažiau pinigų skirti maistui — blogiau maitintis.

Keliautojai po Sov. Rusiją pastebi visuose miestuose dirbant datumą moterų prie gatvių ir aikščių švarinimo. Brigados šitokių moterų — šlavikių — anksti rytą ja uvalo Maskvos ir kitų miestų gatves nuo sniego ir šiukšlių savo primityviomis žagarų šluotomis. Kas vertia šia sovietų moteris taip anksti ir žiemos šaltyje dirbtį šį sunkų miesto asenizacijos darbą? Atsakymas išplaukia iš to, ką mes kalbėjome anksčiau. Šios moterys, kurios negauna darbo fabrike ar dėl šeimos priežasčių negali visą dieną dirbti fabrike, priverstos eiti prie gatvių šlavimo, kad tuo padėtų vyrai savo nors mažą uždarbiu, suvesti galą su galu.

Prekių kainos tarp Maskvos ir provincijos miestų skiriasi labai, nes visur veikia valstybinės krautuvės ir visoms prekėms nustatytos valdiškos kainos. — Ką sava ra kainuoja 50 rublių, ketvirtadalis svaro pupelių kavos ar arbatos 4,15 rbl. Pomidorų sunkos 1,5 litro — 16,80 rbl. ir t. t.

Prekių kainos didžiuosiuose valdiškos magazinuose.

Valstybiniuose magazinuose — yra didesnis prekių pasirinkimas, tačiau kainos juose yra aukštesnės nei kitur. Žiemos metu čia viskas yra brangiau, vasarą ir rudenį — pigiau. Pav., rudenį Maskvoje 10 vištos kiaušinių kainuoja 14 rublių, o toje pat krautuvėje gruodžio mėnesį — jau 20 rublių 10 kiaušinių. Būtvės parduodamos Maskvoje spalių mėn. 1 kg. — 1 rbl., bet gruodžio mėn. jau 2 rbl. už 1 kg.

Kopūstai švieži Maskvoje ir Kieve spalių mėn. 1 kg. — 1 rbl., o gruodžio mėn. jau 1,50 rbl.

Karakteringa, kad Ukraina yra Sovietų Rusijos duonos aruodas, tačiau maisto kainos Ukrainoje yra aukštesnės, negu Maskvoje liaudies turguje. Šitokioje liaudies prekyvietėje — žmogus džiaugiasi gavęs nusipirkti kilogramą kiaulienos mėsos už 29 rublius, kas, žinoma, sudaro visą darbininko dienos uždarbį, tačiau tai yra pigiau, negu valdiškos krautuvėje, kur ne visuomet pa šios mėsos galima gauti.

Vyrų ir moterų rūbai, bei kasdieninės apyvokos prekės.

Valstybiniam magazine jūs galite nupirkti savo žmonai vidutinę suknelę, kuri kainuos nuo 400—600 rbl. Geresnė — žymiai brangesnė. Vaikų rūbeliai prasideda

vo skonių? O jei parašysiu, o jei sakys: "Duok!" Kur aš gausiu vertėją? Ar man, pagaliau, nepasakys organizuoti kultūros ambasadoriai: kas tave prašė, parše, mes būtume štai šitai padarę?!

Gal tos problemos tėra tik savo sąžinės tildymas. Gal o vis dėlto kolektyvas atsakingiau gali skinti kelią pranašams ir apaštalam.

nuo 100 rublių. Medvilninės kojines 11 rbl. Paprasti virtuvės puodai ir lėkštės nuo 13—53 rbl. Sovietinė šeima gali nusipirkti ir mažutį šaldytuvą (reprigator), dviejų pėdų aukščio, tačiau jis kaipuos 680 rubl. Mažas dulkių siurblys — vacuum cleaner — 450 rubl.

Moterų bateliai Maskvoje — 126 rubl., geri baliniai — 419 rbl. Naktiniai rūbai — pojamos — 238 rubl. Geri vyriški batai 202 rubl. ir t. t.

Prekės oficialioje prekyboje yra prasto kvaliteto, o kai kuriose provincijose yra fantastiškai blogos. Pav., naftos vartyklų mieste Baku vidutinis vyro kostiumas siekia nuo 1.500 iki 1.800 rb. Vaikų rūbelių labai sunku gauti. Tačiau įvairių vaikų žaislų, gremozdiško darbo, kurių niekas nepriimtų į amerikonišką butą, yra užgrūstas visas magazinas, bet jais niekas nesidomi.

(Bus daugiau).

VIŠNAGĖJE PAS MŪSŲ BALERINAS

Skaitlingose Chicagos Lietuvių Auditorijos patalpose, kuriose vyksta įvairūs lietuviški renginiai, vienoje kuklijoje saleje girdisi nuolatinis ritmiškas, su mažomis pertraukomis, piano skambesys.

Atvėrę salėn duris matome keltą dešetį įvairaus amžiaus; pradedant trejais metų ir baigiant šešiolikimėis gražiomis mergaitėmis, kurios, sekant monotonių ritmą, atlieka įvairius judesius ar tai grupėmis, ar pavieniui.

Tai Simo Velbasio baletu studija pačiame darbo įkaršty.

Sunku net ir įsivaizduoti, kad iš tų, rodos paprastų judesiu, panašų gal daugiausiai mąkstos pamoka, susidarytų baletu grupė arba išsiryškintų balerina, kuri tiek daug estetinio pasigėrėjimo ir džiaugsmo teikia žiūrovams scenoje.

— Kaip ir kiekviena meno šaka, taip ir ši, reikalauja nuolatinio, kantraus darbo ir pasiryžimo, — pradeda mūsų pasikalbėjimą studijos vadovas. — Jau ketvirtį metų, kai ši studija veikia. Daug mergaičių ją lankė ir lanko. Geroka jų dalis, pamaciūsi kokiems keliais prisieina kopti į meno viršūnes, ją apleido, bet kelionė jų nuosirdžiai dirba nuo pat pradžios ir atrodo turi pakankamai pasiryžimo ir toliau joje dirbti. Dar toli iki tobulybės — ligi pasaulinių garsenybių — bet, jei tik sąlygos leis ir jei ir toliau mergaitės taip nuosirdžiai dirbs, aš visai neabejoju, kad kai kurios iš jų įkops į pačias baletu viršūnes.

— Girdėjau, kad neseniai grįžote iš gastrolų Kanadoje ir Clevelande, kur Lietuvių Atgimimo Sąjūdis suruošė jūsų baletu grupės koncertus. Kaip jūsų grupė pasirodė gastrolėse?

— Prie esamų sąlygų, skaitau, kad abu koncertai pilnai pavyko. Kanadoje gal truko organizacijos — tinkamų šviesos efektų, be to, mergaitės buvo šiek tiek ir pavargusios po ilgos kelionės, tad galėjo nuovargis šiek tiek paveikti ir programos išpildymą, bet,

"Laisvosios Lietuvos" Skaitytojai rašo

Gerbiamas Redaktorai,

Laisvosios Lietuvos Nr. 13 prašiau žinutę apie vieną Los Angeles kolonijos blygę. Tikiu, kad neprasilensiu su spaudos etika, jei nepasirašiau savo pavardės, nes nepaliečiau nė vienos pavadės ir nepaminėjau nė vienos organizacijos. Užtikrinu, kad neatstovauju nė jokiai grupei, jei "grupe" nelaikyti tų, kuriems širdys skauda dėl viešų lietuviško gyvenimo negerovių. Tra pačia tema neseniai buvo ilgi straipsniai Dirvoje ir Naujienose.

Jūsų redaguojamo laikraščio nr. 18 p. p. S. Makaravičius ir R. Dabšys, vartodami laipsnius ir Skautų Sąjungoje einamas pareigas, pasmerkė mane ir iškėlė viršutinę teigimą iš pirmosios mano žinutės. Savo pamokslėlyje pasirašiusieji reikalauja iš korespondentų aiškumo ir nedviprasmiškumo, P r a š a u:

1. Los Angeles skautų vietininką psk. S. Makaravičių ir jo štabą niekuo neinkriminavau ir neinkriminuojau. Vienintelė jo nelaimė, kad gavo blogą palikimą.

2. Dar kartą patvirtinu savo pirmąjį teigimą, kad Lietuvių Studentų S-gos Los Angeles skyldalyba bendruomenės susirinkime pirmoje žinutėje minėtą pareiškimą įteikė, prašydami liautis skleisti šmeižtus ir prievarta brautis į jaunimo vadus. Psk. Makaravičius, tikiu, puikiai žino, kad ne jam tai buvo taikinta. Tad kodėl karščiūotis?

— Šia proga noriu pabrėžti, — tęsė p. Velbasis, — kad bendrai, darbo sąlygos mums nevisai palankios. Kiekviena studija lankanti mergaitė turi dar savo ir tiesiogines pareigas — mokyklą, taigi baletas yra antros rūšies užsiėmimas. Be to, daugumas mano mokinii, tai nepasiturinčių tėvų vaikai. Bemaž kiekvienoje šeimoje yra vienokia ar kitokia bėda. — Tai mama serga, tai tėvas dirba, tai našlės duklė, kuriai tenka rūpintis kasdienine duona. O tuo tarpu studijoje dalyvavimas reikalauja ne tik darbo ir kietaus užsispyrimo, bet ir tam tikrų išlaidų. Reikia ir už pamokas užsimokėti ir vieną kitą kostiumą nupirkti, ir nuolatiniai studijon važinėjimui, sudaro tam tikrą finansinę našta neturtingoms mūsų mergaičių šeimoms. — Dideles pargarbos verti mergaičių tėveliai ir motinėlis, kad prie esamų sąlygų jie nesigali savo sunkiai uždirbtų lėšų savo dukrų mokslinimui. Be to, šią grupę sudarantios mergaitės yra viena bendra lietuviška šeima, tarpu savęs gražiai sugyvenanti. Atrodo, kad tai antroji lituanistinės mokykla, kuri ne tik ką auklėja būsimuosius talentus, bet svarbiausia — puoselėja lietuviškumą, gyvai reaguoja ir kiekvieną Lietuvą ar lietuvius liečiantį reikalą.

Gal bus lemta, kad šią studiją lankanti viena kita mergaitė taps pasauline įžymybe, o gal Dievulis duos, kad viena kita grįž į Nepriklausomą Lietuvą, kaip užbaigta aukšto lygio menininkė.

Sėkmės.

A. K.

3. Palaikau savo teigimą, kad beveik visos mergaitės iš veiklos pasitraukė arba tėvų buvo atšimtos. Vietininkas žino, kad skautės mergaitės pas mus šiuo metu visai neveikia.

4. P. p. Makaravičius ir Dabšys griežtai ir teisingai žodžiais pasmerkia skautų organizacijos skaldytojus ir šmeižikus. Bet kas jie? Bronys Raila Dirvoje užuominomis rodo į kokią tai "sendraugę". Vietininkas savo pareiškime irgi ieško jų už skautų organizacijos ribų. Ką tuo reikalau mano skautų vadovybė? Cituoju Vyr. Skautininkės laišku ištrauką. — Vienai apšmeižtos skautės motinai rašo (1954.II.9): "Jūs prašote p. Audronienės laiško. Jis per daug kompromituoja pačią Audronienę. Baigdamas noriu dar tamsai priminti, kad nei minutės nepagalvojau, kad jo turinyje yra tiesos". Gerb. Vietininką prašome gerai išidėmėti kito vyr. skautininkės laiško ištrauką (1945.II.9): "...Konflikto priežastimi yra p. Pažūros užsigavimas dėl S. Vadijos patvarkymo, t. y. dėl mergaičių atsisakymo. Šmeižtai jo organizuoti. Seserijos Vadija negali jo sutvarkyti".

Ar ir dabar gerb. Vietininkas, padėjęs rankas ant širdies, galės tvirtinti, kad "nei dabartiniai skautų vadovai, nei patys skautai nėra niekam jokių šmeižtų rašę, ar prie jų kokių nors būdu prisidėję" ir kad "nei vadovų, nei jaunimo tarpe jokių nesupratimų... nėra buvę".

5. Daugelis individualių ir viešas kolektyvų skautių tėvų raštas buvo siųstas vyr. skautių vadovybei. Seserijos Vadija savo atsakymais duoda suprasti, kad esanti bejėgė šmeižikus ir šmeižtų organizatorius sutvarkyti, nes siūlo: "...nuo šmeižtų mergaitės galima apginti tik vietoje...". Jei esate mūsų draugas, tai prašome vietoje pasireikšti, organizuojant mergaitėms užuovėją nuo šmeižtų, kuriuos "vyresnieji" leidžia... (Citata iš laiško skautiui tėvui).

6. Šio laiško vėl nepasirašau, kad netapčiau šmeižtų ekspertu auka. Tačiau, jei gerb. Vietininkas ar kas nors kitas įrodys, kad mano patiekti faktai yra neteisingi, pažadu L. L. viešai paskelbti savo pavardę, palieštų asmenų viešai atsiprašyti ir Laisvajai Lietuvai išmokėti sau užsidėtą \$ 50 baudą.

Komentuodamas nekaltą mano žinutę, gerb. Vietininkas teigia, kad užsiuolimu "iš tamsos" aš norėjau "apšmeižti ne tik Los Angeles skautus, bet ir visą organizaciją". Ne apšmeižti, Vietininke, o tik nusausinti balą, kuri vis labiau maurais priželia ir visai kolonijai ima dvokti. Be abejo, balos gyventojai unisonu protestuoja prieš sausintojus, tačiau vis dėl to širdingai norėčiau matyti gerb. Vietininką su štabu sausintojų tarpe, bet ne balos gyventojų. Labai apgaliojau, kad teko ne labai malonius dalykus paskelbti, bet buvau priverstas, kada Vietininkas savo kaltinimus nukreipė ne į tą pusę. Už laišku ištraukų autentiškumą atsakau, jų fotokopijas siunčiu L. L. redakcijos žiniai ir prašau viešo patvirtinimo. Savo tezęm įrodyti turiu ir daugiau dokumentuotos medžiagos, kurią, reikalui esant, galėsiu paskelbti.

Reikiu, Redaktoriui, širdingą pagarbą.

A.

Vaišingumas yra šviesus lietuvių tautos bruožas. Dėl to aprašoma enciklopedijose. Keliuonikai bei vaizbūnai, ieškodami gintaro kalios turtų, rasdavo ant vaišingo lietuviško skobnių ir gintaro spalvos alučio...

Naujasis alutis GINTARAS ir BALTOJI MĖSKA atitinka visas tradicinio lietuviško alaus savybes. Vėl turime kuo tinkamai pasivaikinti ir užsieniečius nustebinti

WHITE BEAR BREWING CO.

Ildefonsas ŠADAUSKAS — Pirmininkas

Thornton, Illinois.

Telef.: Thornton III 3539

Naujausias mados, pavasarinių ir vasarinių, geriausias vilnos rūbų.

Neatidėliok, ir bet ką pirkdamas, nepamiršk aplankyti:

H. SEIGAN

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR
BATŲ KRAUTUVĖ,
4622 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill.
Telef.: YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nuosimčių!

Krautuvė atdara ir sekmadieniais iki 2 val. po pietų.
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

SOPHIE BARCUS, WGES 1390

KC — Pirmad. ir Penktad. 8:45—9:30 ryte; Šeštad. 8:30—9:30 ryte; Pirmadieniais 7:00—8:00 vakare. Sekm. 8:30—9:30 ryte iš WOPA, 1490 KC.
Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell St., Chicago 29, Ill. Telefonas: HE 4-2413.

MARGUTIS, WHFC 1450 KC

Pirm.—Šešt. 9:15 vakare; Ketv. 7:00 ir 9:15. Sekm. 1:00 val. po pietų.
Margutis, 6755 S. Western Av., Chicago 36, Ill. Tel.: GR 6-2242

POVILAS ŠALTIMIERAS,

WGES 1390 KC:

Pirm.—Penkt. 8:00—8:30. P. B. Šaltimieras, 6801 So. Talman Ave., Chicago 29, Ill. Telefonas: PR 6-3348.

CICERO UZEIGOJE

LITUANICA

JAUKIAI
PRALEISI
VAKARĄ

pas TADĄ KAZIMIERAITI
Penktadieniais, Šeštadieniais ir Sekmadieniais, atidaryta 24 valandas.
Čia be gardžių gėrimų ir užkandžių, yra įvairių žaidimų:
4920 West 14th Str., Cicero 50, Illinois. Telef.: TOWNHALL 3-9601

PERKRAUSTYMAS IŠ ARTI IR TOLI

ILGŲ METŲ PATYRIMAS — PIGUS SAŽINGAS PATARNAVIMAS. — NAUJI DIDELI SUNKVEZIMIAI — PATOBULINTI PERKRAUSTYMUJI IRANKIAI KAIK PATYS SUNKVEZIMIAI, TAIP IR JOSŲ PERKRAUSTOMI BALDAI YRA APDRAUSTI — INŠIURINTI.

JUOZAS NAUJOKAITIS 2022 W. 69 St., Chicago 36, Ill. Tel.: WALBROOK 5-9209

AL VARNAS & CO

2509 W. 63rd Str. Telef.: WA -5-2278
Importuotus pietums ir kavai servizus, įvairiausių rūšių kristalo indus, vaikams servizus, keramikos išdirbinius ir dovanų dalykus siūlo pigiau negu kur kitur

AL VARNAS & CO

IMPORTO FIRMA

Didelis pavasarinis išpardavimas

Gautas didelis kiekis naujų pavasarinių RŪBŲ ir BALTINIŲ, vyrams, moterims, vaikams ir namų reikalams, kaip tai: paklodžių, užvalkalų, rankšluosčių ir kita, SUMAŽINTOMIS KAINOMIS PIRKSITE LIETUVIŠKOJE

JOSEPH'S DRY GOODS STORE

3218 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois.

P & J JOKUBKOS

T V IR BRANGENYBIŲ KRAUTUVĖ

4102 Archer Ave., Chicago 32.
Telef.: LAfayette 3-8617

Dumont, Zenith, G. E. Televizijos, Zenith, G. E., Bulova radios, Deimantiniai žiedai, Cyma, Gruen, Elgin, Bulova laikrodžiai; Sidabro šaukštų, peilių, šakučių komplektai, žadintuvas radio, elektriniai ir paprastai; Parker, Shaefer's Plunksnakočiai. RŠ T.V. lėmputės; Elektriniai virtuvės indai; Foto aparatai.

Laikrodžių, Televizijų ir visų kitų pas mane parduodamų prekių taisymas.

"Laisvosios Lietuvos" atstovai ir platintojai

I kuriuos galima kreiptis prenummeratog, skelbimų ir kit. reikalais

J. A. V.
Baltimore, Md.
A. Česonis,
1323 Hollins St.

So Boston, Mass.
Gedimtas Juozas,
23 Dorchester St.

Brooklyn, N. Y.
Valakas Juozas,
383 So. 4 St.

Cleveland, Ohio.
Senkus Vytautas,
702 E. 91 St.

Pašakarnis Vytautas,
1219 E. 61 St.

Detroit, Mich.
Pauža Vladas,
1906 — 25 St.

Veikutis Kazys,
9729 Woodlawn

Hillside, N. J.
V. Valickas,
572 Champman St.

Kearny, N. J.
J. Vaitauskas,
123 Schnyler Ave.

Rochester, N. Y.,
Užemis Bronius,
1118 Nort St.

Omaha, Nebr.
Pangonis Stasys,
1505 So. 31 St.

Cicero, Ill.,
Juozaitis Stasys,
1413 So. 49 ct.

CANADA

Toronto, Ont.,
Peciūnas Stasys,
64 Mc. Kenzie Cres.

Montreal, P. Q.,
Baltuonis Pranas,
4040 Ontario St., E. Apt 3.

Draugai ir sau sveikatos knyga vadovas:

BŪKITE SVEIKI

Ją parašė ir jau išleido Dr. Biežis. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbūs sveikatos išlaikymo dėsniai: KAIK BŪTI SVEIKI IR ILGAI GYVENTI.

Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių šeimoje.

Kaina tik 2 doleriai su prisijuntimu. Tuojau užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:
Dr. S. Biežis,
3241 W. 66 Plase,
Chicago 29, Ill.
Telefonas: Rpublic 7-7868.

Kas Valgo Bruno Duona

Visad Žydi Kaip Aguona

LIETUVIŠKA KEPYKLA

SAV BRUNO MACIANSKAS,
3339 So. Lithuanica Ave.
Telef.: KLiffside 4-8376.

AL AUS PRISTATINĖTOJAS

ANDRIUS LAUKAITIS

PRISTATO lietuvišką "BALTOSIOS MEŠKOS" ir importuotą alų: iš Vokietijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos, Danijos, Švedijos, Norvegijos, Škotijos, Anglijos, Austrijos, Čekoslovakijos, Italijos, Ispanijos, Meksikos, Japonijos ir Filipinų, buteliuose, skardinėse ir statinėse.

PAŠAUK telef.: Yards 7-0534 arba Rpublic 7-4526

IR BUS PRISTATYTA Į NAMUS, o pašaukimo išlaidos gražintos.

AUTOMOBILIŲ PATAISYMAS

Motorams keičiami guoliai, žiedai, šleifuojami vožtuvai, gręžiami cilindrai, tekinami alkūniniai velenai, taip pat atreguliuojami (tune-up) motorai. Išvalomi (oboil out) karborateriai. Sutvarkoma elektrinė ir vairavimo sistemos. Perdirbama stabdžiai, transmisijos, diferencijalai, keičiamos sankabos (clutch) ir kitos dalys. Atliekami dideli ir mažesni lyginimo ir dažymo darbai. Mašina pamamą iš katastrofos (accident) vietos ir sutvarkomi reikalai su insurance. — GARANTUOTAS ir SAŽINGAS DARBAS.

Dirbtuvė atidaryta nuo 8:00 val. ryto iki 9 val. vakarų.

M. ČESAS, A. STANEVIČIUS

1835 CANALPORT AVENUE.
Telef.: dirbtuvės SEeley 3-2146, namų KENwood 8-3092.

LIETUVIŠKĄ DUONĄ

Įvairius kopančius kepa iš tremties atvykęs patyręs Lietuvoje kepėjas — specialistas ALEKSAS GAIDJURGIS

STAR BAKERY

ADRESAS: 738, W. 31 ST.

PERKANT — PARDUODANT NAMĄ AR KITOKIĄ NUOSAVYBĘ KREIPKITES Į LIETUVIŠKĄ BIURĄ

A. MINIOTA

REAL ESTATE & BUSINESS BROKER

1333 A DUNDAS ST. W., TORONTO OL. 8443 — OL. 444
Mes patarnaujame teisingai, skubiai, savo kalboje.
\$500 — \$1.500 — galite gauti per mūsų biurą, tik už Jūsų parašą, be žirantų, jei Jums trūksta pinigų — įmokėjimui perkant namą. Visais biznio reikalais mūsų agentai NEMOKAMAI suteikia informacijas ir mielai Jums patarnaus.

F. JONYNAS

Telefonas įstaigos: OL. 8444. Namų: OL. 2972.

P. DAMBRAUSKAS

Telefonas įstaigos: OL. 8443. Namų: JU. 6198.

V. JUČYS

Biznio telef.: 8444. Namų tel.: OL. 6718.

V. SIMINKEVIČIUS

Telefonas: OL. 8443, OL. 8444.

WALTER SASNAUSKAS

GENERAL CONTRACTOR

2456 W. Marquette Road, Chicago 29, Illinois.
Telef.: GROvehill 6-8402
Stato naujus namus pagal su tartį ir planą.
Atlieka įvairius remonto darbus.

LIETUVIŠKOJ KRAUTUVĖJ DANA

yra didelis pasirinkimas: įvairių gintaro gaminių, lietuviškų audinių, medžio ir odos išdirbinių, meniškų margučių, vaikų ir moteriškų rūbų.

SAVININKAI A. IR D. PAREIGIAI

1445 So. 49th AV., CICERO 50, ILL.
Telefonas: TO 3-6591.

Didelis pasirinkimas

Laikrodžių ir Brangenybių

Vietoje ir Europoje gamintų laikrodžių ir brangenybių, žemas kainas sažiningas!

A. R. JUNIEWICZ IR SŪNUS

3317 So. Halsted St., Chicago, Ill.

MODERNIŠKA KIRPYKLA

Savininkas W. REKASIUS,
752 West 33rd Street (prie Halsted gatvės).
Darbas atliekamas labai svarioji kirpyklos patalpoje ir geriausiai, — pagal kiekvieno mūsų tautiečio skonį ir pageidavimą. Kainos žemos.
Darbo valandos: nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Seštadieniais — nuo 9 val. ryto, iki 6 val. vakaro.
Trečiadieniais — uždaryta.

Telefonas: Victory 2-8770.

UZEIK IR PATS ĮSITIKINK.

ARS-FOTO STUDIJA

3362 So. Halsted St., Chicago, Ill., daro įvairių dydžių portretus ir nuotraukas.
Atlieka Studijos ir Foto mėgėjų darbus.
Aprūpina gera filmine medžiaga.

STEPONAS C. LACKAWICZ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS KOPLYČIOS
2424 W. 69th St. Rpublic 7-1213
2314 W. 23rd PL. Virginia 7-6672
10756 S. Michigan Ave. PULLman 5-1270

LIUDĖSIO VALANDŲ
Sukite
MAŽEIK & EVANS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
6345 So. Western Ave. Air Conditioned kopyčia
Rpublic 7-9600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiesa, kurie gyvena kitose miestuose: gausime kopyčią arčiau Jūsų namų.

Virš 50 metų Veikia Dieną ir Naktį

Ne tik patarnauja, bet ir broliškus patarimus duoda apie ĮVAIRIAS APDRAUDAS.

KREIPKITES Į

JOHN F. EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorius

Tai yra seniausia ir didžiausia laidojimo staiga.
4605 — 07 So. Hermitage Ave. — Tel.: Yards 7-1741 ir 7-1742
arba 4350 — 34 So. California Ave. — Telef.: LA. 3-0440.

Kopyčiose moderniškai oro keitimo įrengimai

KĄ JIE DIRBA

Elenutės Kronaitės ir Vytauto Jasinevičiaus jungtuvės įvyksta gegužės mėn. 30 d. Šv. Kryžiaus bažnyčioje. Vestuvių vaišes ruošia jaunosios tėvai Konstancija ir Robertas Kronai.

SUKURĖ SKAUTIŠKĄ ŠEIMĄ

Š. m. gegužės mėn. 8 d. susituokė Montrealo skautai — Jonas Ramanauskas su p-le Dalia Palkotaite.

Iškilmingos jungtuvės apeigos įvyko A. V. bažnyčioje. Jas atliko kun. Dr. J. Dobilas.

Pajauiniai būvo: L. Ramanauskas su p. L. Gailevičiute, A. Pilipaitis su p. J. Narbutaite, V. Remeika su p. V. Baltuonyte ir R. Bukauskas su p. O. Šarkaite.

Jungtuvės metu giedojosi parapijos choras.

Geros sėkmės ir laimės jaunai porai!

Dalyvavęs.

TORONTO — ONTARIO

Š. m. gegužės mėn. 15 d. Masaryk Memorial Hall, 212 Cowan Ave., buvo surengtas pirmą kartą Toronte Baletu Vakaras — Balius.

Minimą programą išpildė Baletmeisteris Simas Veibasis su savo studijos 7 geriausiomis balerinomis: Avizienitė Teresė, Balytė Aurelė, Barodicaitė Birutė, Deksnytė Ramunė, Grauzinytė Rūta, Šapalaitė Nijolė ir Vitkauskaitė Irena. Akomponavo Monigirdas Motiekaitis. Aukščiau minimi programos dalyviai iš Chicagos į Torontą atvyko 10 val. ryto, o 7 val. vakaro turėjo pradėti programą.

Paminėtina, kad kartu su baletu buvo atvykęs Laisvosios Lietuvos Vyr. Redaktorius Vyt. Staneika.

Šokiams grojo Hamiltono Lietuvių Orkestras.

Baletu vakarą — Balių surengė Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Sporto Klubas "Taurus".

Lokys.

PRANEŠIMAS

Lietuvių Sąjungos "Ramovė" visuotinis skyrių atstovų suvažiavimas šaukiamas š. m. gegužės mėn. 30 d., Chicagoje, šia tvarka:

- 1) 10 val. — Parnaldos, Šv. Kryžiaus bažnyčioje, 4557 S. Wood St., už žuvusių dėl Lietuvos laisvės ir mirusių karių.
- 2) 13 val. — Suvažiavimo atidarymas Hollywood svetainėje, 2417 W. 43 St.
- 3) 20 val. — Pobūvis — vakarienė, ten pat.

Sąjungos nariai, savo svečiams, kvietimus į pobūvį gauna pas P. Tyrušį, gyv. 2534 W. 45 Place, Chicago 32., Ill. Tel.: VI 7-3439, iki š. m. gegužės 27 d.

L. S-gos "Ramovė" Centro Valdyba

ŠĮ SEKMADIENĮ

gegužės 30 d. 10 val. vak. uždaroma Lietuvos spaudos paroda Lietuvių Auditorijoje.

Paroda yra tikrai įdomi ir matytina kiekvienam lietuviui. Deja, ją lanko, palyginti, nepaprastai mažas žmonių skaičius, maždaug tie patys, kurie nuolat eina į visus lietuvių kultūrinius rengimus.

Labai kviečiami ją aplankyti iki šiol mūsų kultūriniai veikimai būvę pasiginti lietuviams, tiek senieji tiek naujieji ateiviai.

Tokias parodas suroošti yra labai sunku. Taigi, užuot atidėjinate, aplankykime ją šiandien pat.

V. SIMKUS

STATYBŲ KONTRAKTORIUS — Stato naujus namus pagal sutartį. Didelis planų pasirinkimas. Atliekami remonto darbai.

4645 So. Keating Ave. Telefonas: REliance 5-8202. Skambinti nuo 6 val vakaro.

Jonas Karvelis

3249 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill. Tel.: Yards 7-0677 ir Tel.: DA. 61136 Didžiausias pasirinkimas: stumiamų masinų, Radio aparatų, įvairių sveicariškų laikrodžių, įvairiausių Lietuvos meno išdirbinių, Lietuvos kūrėjų knygų, žurnalų ir laikraščių.

Lietuvybės Tvirtovė ruošiasi šventei CICERO VEIDAS IS ARTI

SKAUCIŲ VADOVIŲ SUVAŽIAVIMAS

Įvyks š. m. gegužės mėn. 29—30 dienomis Chicago'je, Lietuvių Auditorijos patalpose. Pradžią 10 v. ryto.

Suvažiavimo metu įvyks ir Serijos Vadijos pareigų perdavimas naujai vadovybei.

Yra numatoma, kad į suvažiavimą atvyks apie 50—60 jaunesnio ir vyresnio laipsnio vadovių. Z. J.

REZOLIUCIJA

Š. m. LSSCentro Organų rinkimuose Aktyviųjų Studentų parduotose propagandos lapeliuose randasi sekantys studentijos vardą žeminantys reiškiniai:

- 1. Faktų iškreipimas ir
- 2. Studentų klaidinimas, nuslepianč daugumos kandidatų priklausomumą Studentų Ateitininkų Sąjungai.

Chicago's Lietuvių Studentų Draugijos visuotinis susirinkimas randa būtina:

- 1. Pareikšti savo nepasitenkinimą Aktyviųjų Studentų propaganda, kaip

a) negarbingai neslėpusia savo kandidatų priklausomumą vienai ideologinei grupei, tuo pažeminusiai tą pačią grupę ir b) kenkiančia artimam lietuvių studentijos bendradarbiavimui ir

- 2. Atkreipti studentų dėmesį, kad panašūs reiškiniai nepasikartotų ateityje.

Rezoliucija, 67% balsų dauguma, priimta LSS-gos J. A. V-se, Chicago's skyriaus visuotinio susirinkimo, 1954 m. gegužės mėn. 14 dieną.

Albertas Kizelis. Susirinkimo Pirmininkas.

ISLEIDŽIANT "VASARIO 16 - TOSIOS" ABITURIENTUS

1954 m. balandžio mėn. 25 d. "Vasario 16" gimnazijos IX kl. mokiniai: K. Dikšaitis, P. Kazirskis ir L. Venclovas — įsigijo brandos atestatus. Ta proga buvo surengta iškilmingas aktas, kuriam dalyvavo mokiniai, mokytojai ir keletas svečių, tarp kurių buvo ir mums gerai žinomi P.L.B. Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas Pr. Zunde ir Tev. Bernatonis, kurie atsisveikindami su mūsų abiturientais iškėlė jiems dovanėles.

B. A. M.

1954 m. gegužės 19 d. pirmą kartą atsilankė į naujai persikėlusią gimnaziją, po Europą ir Aziją šalpos reikalais keliaujantis, mums labai brangus svečias Balf'o pirmininkas kun. kan. Končius, kuris ta proga mokinius pasveikino ir juos paragino dar su didesniu atidumu semtis žinių.

B. A. M.

JIEŠKOJIMAS

KUČINSKAS Juozas, kilęs iš Parausių dvaro, Bartininkų valsčiaus, Vilkaviškio apskr., Amerikon atvykęs prie 40 metų.

Jieškomasis, jo vaikai, giminės ar pažįstami, maloniai prašomi pranešti jo adresą

Lietuvos Konsulatui, 6147 So. Artesian Ave, Chicago 29, Illin. Telef.: REpublic 7-8334.

PIGIAI IR SAUGIAI

Perkraustau

BALDUS

VIETOJE IR IŠ TOLIAU

Turiu naują didelį sunkvežimį ir apdraudas PRISTATAU Į PIKNIKUS visus jums reikalingus daiktus, KOSTAS EIDUKONIS, 6930 So. Talman, Chicago 29, Ill. Tel.: GROvehill 6-7096

Kal žengi į Cicero, tai pasijunti žengias nediduko Lietuvos miesto gatvėmis. Didžiulis užrašas — ŠV. ANTAÑO PRADŽIOS MOKYKLA, lietuvių laikomas bankas, vaistinės, savi gydytojai, naujųjų ateivių laikomas kino teatras, kepyklos, likerijų parduotuvės, įvairios kitos prekybinės įstaigos išskiria šį kamputį iš milžiniškos kitų tautų jūros ir mus valandėlei nukelia į išsiriakiusius mūsų krašto miestus, miestelius ir kaimus.

Nemažas parapijos namas, kuriame veikia poetės Babrauskienės gražiai vedama biblioteka, ten pat prisiglaudęs lietuvių skautų būklas, bendruomenės būstinė, lituanistikos salė su mūsų dailininkų papuoštais paveikslais ir dar kriedo puošni Lietuvos herbas dokoruota salė. Jei prie viso to dar pridėsim apie 10 ten gyvenančių mūsų poetų, rašytojų, būrį kultūrininkų, karininkų, mokytojų ir eilinių darbo žmonių, tai neginčytinai turėsime pripažinti, kad Cicero yra lietuviybės tvirtovė.

Didieji lietuviybės ramsčiai

Be abejo, didžioju lietuviybės ramsčiu čia yra Lietuvos vyr. Gedimino ordinu apdovanotas klebonas Albavičius. Jo asmeninė, auka Balfui 200 dolerių ir parapijos ribose dar (dvigubai nei pernai) 1.200 dol. — šiai labdaros organizacijai tikrai yra pasigerėtinai reiškinys.

Nenuilstamas Liet. Kariuomenės Saj. Kūrėjų ir Bendruomenės pirm. pulkininkas J. Švedas visos kolonijos siela, savo darbu ir mokėjimu suderinti visų nuomones bendram labai galėtų būti daugeliui didesnių ir turtingesnių kolonijų pavyzdžiū.

Mokytojas J. Kreivėnas, ant kurio pečių gula lituanistikos mokyklos vedimas, chorų lavinimas ir dar daug uždedamų kitokių pareigų pasidarė lyg ir centrine figūra, apie kurį sukasi kuone visas Cicero lietuvių kultūrinis gyvenimas.

Jei dar prie tų lietuviybės ramsčių pridėsim čia gyvenančius rašytojus ir poetus: Babrauskas, Augustaitė — Vaičiūnienė, K. Grincevičius, G. Tulauskaitė — Babrauskienė, A. Baronas, Kazys Sruoga; kultūrininkus: Maldeikis, Dr. Ašuoškis, Dr. Kaunas, Sulaičius — tai jau gausime apytikriai šiojį tokį vaizdą, kas dirba lietuviybės darbu.

Nepilnas būtų vaizdas, jeigu nepamintume tokių asmenų, kurie dora nekada nenorėdami daryti sau asmeninės reklamos, dirba lietuviybės išlaikymo fronte. Tai Sabaliauskai, kun. Karalius, kap. A. Juskevičius, kap. Martinukas, Kazlauskas, skautin. Jurksas, K. Deveikis, J. Arštikis, p. Sriubai, A. Šutas, T. Stučinskienė ir kiti čia nesuminėti.

RENGIAMAS IDOMUS KONCERTAS

Š. m. birželio 6 dn. 5 val. po pietų šv. Jurgio parapijos choras rengia idomų koncertą. Programoj numatyta solo ir choro dainos, tautiniai šokiai ir ištrauka iš Il-jo veiksmo F. Verdi operos "Traviata", kuri bus išpildyta pilname sceniniame pastatyme. Violetos rolėje pamatysime solistę M. Kripkauskienę, Žermano — VI. Baltrušaitį, kurie savo partijas dainuos lietuviškai. Be to, šiame koncerte bus viena staigmena. Nedaug kas žino, kad nuo 1949 metų Chicagoj gyvena vienas iš mūsų žymiausių smuikininų, tai Povilas Matiušas. Jis nemėgsta reklamos. Bus tikrai idomu išgirsti smuiką jo rankose ne viename koncerte. Gal tai P. Matiušui būdinga kukli pradžia? — Smuikinininkui P. Matiušui ir solistams akomponuos muzikas Al. Kučiūnas. Po programos šokiai, atsisveikinant vėšiais gėrimais. Koncertas įvyks šv. Jurgio parapijos salėje, 3220 So. Lithuanica Ave.

Pakvietimaj į šį koncertą gaunami pas J. Karvelį, 3249 So. Halsted St. ir Lietuvių Auditorijoje. J.

Spaudos atgavimo ir meno paroda

Cicero kultūrininkai ir visuomenininkai labai mažai posėdžiauja, dar mažiau ginčijasi, tačiau didžiausią laiką skiria konkrečiam darbu. Kai iškilo sumanymas ruošti spaudos atgavimo minėjimo šventę ir meno parodą, tai tuo klausimu nuomonių skirtumo nebuvo ir visi pasižadėjo taji sumanymą remti.

Rašytojai ir poetai: J. Augustaitytė—Vaičiūnienė, G. Tulauskaitė—Babrauskienė, K. Grincevičius, K. Mackus pasižadėjo iškilmųjų metu paskaityti savo naujuosius kūrinius, Dr. Kaunas, rašytojas B. Babrauskas ir mok. J. Kreivėnas griebsi redaguoti parodų iliustruoto katalogo, tautinių šokių vedėja P. Daugvilienė pradėjo intensyviai daryti repetitijas. Žodžiu visi, ko tikrai praše bendruomenės vadovybė, sutiko talkininkauti savo darbu.

Dailininkas Juozas Pautienius, kuris su kitais 10 mūsų dailininkų išpuošė lituanistikos kambarį meniškais paveikslais; dabar kaip cicerietis, tos pačios bendruomenės vadovybės pagerbiamas, surošiant jo darbų parodą.

Spaudos atgavimo minėjimo metai šioje kolonijoje bus atžymėti dar dviem kitų dailininkų meno parodomis. Kalėdų metu jau numatyta ten suruošti gerb. profesorius Igno Šlapelio darbų paroda, o Velykų metu — kito dailininko paroda.

Taigi, kaip matome, Cicero jau nėra ne tik lietuviybės švyturiu, bet kultūriniam darbe ima vadovaujančią vietą kuone visose J. A. V.

Ciceriečiai nesnaudžia, iš kitų pavyzdžių nelaukia, jie nemėgta valandų valandomis sėdėti posėdžiuose. Jų obalsis — viskas lietuviybės išlaikymui, viskas mūsų tautos laisvės atgavimui.

Mok. B. Zilinskas.

VISŲ LAIKRAŠČIŲ LEIDĖJŲ DĖMESIUI

Laisvajame pasaulyje turime vienų vienintelių leidinių vardu "KNYGŲ LENTYNA", kur įtraukiami visi atžymėtinesi straipsniai, nekaltant apie eileraščius, recenzijas ir kt.

"Knygų lentyna" yra tikrai naudingas leidinys visiems, norintiems žinoti apie mūsų knygas, perijodiką ir joje įdėtus straipsnius, raštus. Ir juo ilginsi metai prabėgs, juo jame esanti medžiaga turės daugiau reikšmės.

Tik "Knygų lentynos" redaktorius p. Aleksandras Ružancovas nusiskundžia, kad ne visi lietuviški laikraščiai Liet. Bibliografinėi Tarnybai siuntinėjami. Savaimė aišku, negaunamų knygų, laikraščių, perijodikos — negali įtraukti į "Knygų lentyną". Tuo daroma neabejotina žala tiems leidiniams, juose bendradarbiaujantiems ir iš viso nukentčia lietuviškoji perijodikos bibliografija.

Todėl šiuo mes nuo savęs norime atkreipti visų lietuviškų laikraščių dėmesį ir pradėti siuntinėti tuoj pat savus leidinius adresu: Aleksandras Ružancovas (Liet. Bibliogr. Tarnyba), 602 Harvey Stret, Danville, Illinois, U. S. A.

Būtų naudinga, kad ten leidytos — redakcijos pasiūstų ir senesnius (nesiūstus) leidinius.

(lg.).

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Š. m. gegužės mėn. 9 d. Montrealyje įvyko Motinos Dienos minėjimas, kurį surengė K.L.B-nės Montreolio Apyl. Valdyba.

Oficialioje dalyje, K.L.B-nės Montr. Apyl. Vald. narys p. Vazalinskas pakvietė garbės prezidentoman kelioliką daugiavaikių motinų. Jas pasveikino kun. Dr. J. Kubilius ir p. Vazalinskas visuomenės vardu.

Po sveikinimų, turiningą, tai dienai pritaikytą, kalbą pasakė K. L. B-nės Kr. Vald. P-kas p. J. Matulionis. Jis plačiai nušvietė motinos reikšmę tautai ir bendrai apibūdino motinos padėčių šeimose. Už gražiai pasakytą kalbą buvo palydėtas plojimais.

Oficialiosios dalies užbaigai — Montreolio skautės, prezidiume sėdinčioms motinoms iškėlė kiekvienai gvyv. gražių gėlių.

Meninėje dalyje pasirodė šeštadienių mokyklų mokiniai, vadovaujami mokyč. A. Paškevičienės — Stravinskaitės. Jie gražiai padainavo, o dar gražiau pašoko grupinį baletą. Baletu dalyvės buvo visos jaunos, mažos mergytės, aprengtos vienodais gražiais, baltai pritaikytais, rūbėliais. Savo paskirtį labai gražiai atliko p.p. Kudžmų jaunutė apie 5 metų amžiaus dukrelė.

Neringos Skaucių Tunto skautės atliko J. Akstino specialiai Motinos Dienai paruoštą montažą.

Z. Lapino vedamas vyrų kvartetas padainavo trejetą gražių dainelių.

Skautų Vyčių Būrelio tautinių šokių grupė, vadovaujama J. Kibirskio, pašokė "Lenciūgelį" ir "Rugelius".

Publikos buvo pilna D'Arcy Mc Gee salė.

Motinos ir visuomenės išsiskirstė su gera nuotaika.

Y.

JOSŲ GROZIS PRIKLAUSO NUO GRAŽIAI ISVALYTO ROBO!

MARTIN WIDRA

Siuvejas

3541 S. Halsted St.

TEL.: Yards 7-6035.

Siuva naujus drabužius, persiuva, pataiso ir išvalo senus. Priima valymui drabužius ir baldinius.

Ten pat galima gauti įvairių knygų pasiekiamai į namus ir yra lietuviškos spaudos kioskas.
